

7.02.-10.02.2013

SUPER-HINNAD

KÕIK SPORTIMISTARBED -20%

• Pakkumine ei kehti Pääsküla Koduselveris

479 ~~689~~ **30%**

Maasuitsuribiliha,
Nõo Lihavürost,
kg

149 ~~204~~ **26%**

Hernesupp suitsulihaga,
Felix,
530 g, 2,81/kg

199 ~~259~~ **23%**

Kodune hakkliha,
Saaremaa LT,
350 g, 5,69/kg

429 ~~640~~ **32%**

Expert Color pesupulber 20 pesu
(1,6 kg, 2,68/kg) **või pesugeel 20 pesu**
(1,46 L, 2,94/L), Persil

Toode Eestis

Ei ole müügil Pääsküla Koduselveris

Piltidel on illustreeriv tähendus ja pakkumine kehtib kuni kaup on jätakub.

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 27 | NELJAPÄEV, 7. VEEB RUAR 2013

ajaleht.epl.ee

Foto: Karin Kaljuläe

Näljast last tahavad aidata sajad inimesed

Eestis on tuhandeid nälga näge-
vaid lapsi, üks neist küsis poe
parklas võõralt süüa. Söök oste-
tud ja jutt räägitud, postitas aita-
ja Facebooki palve teatada teis-
melisele sobivatest tööst.
Reaktsioon? 14 000 jagamist ja
600 kirja, millest veerand olid
tõelised töopakumised. lk 4

Ordenid teenitud

Presidendi kantselei kuulutas välja
tänavused ordenisaajad. Seekord on
reas vaid 99 nime. Eesti Päevaleht
portreerib neist kaheksat. lk 6-8

Elektri vabaturul leidub veel müsteeriume

Inimestel on uue süsteemi kohta
ikka veel küsimusi, õli valavad tulle
elektri- ja võrgukauplejate apsud. lk 2

Iluvõimlemise tippvõistlus

Tartus algab täna iluvõim-
lemise MK-etapp. Esimest
korda peetakse nii mainekas
võistlus põhjamaades. lk 15

Euroliidu eelarve lüüakse täna lukku

Tõenäoliselt allkirjastavad
taltunud riigijuhid täna
algaval EL-i üldkogul lõpuks
liidu järgmise perioodi
eelarve uue, lisakärbe-
tega versiooni. lk 9

JUHTKIRI

Hea südamega eestlased

Eestlased on väga rahulolematud sellega, kui vähe riigis tegeldakse ebavõrdsuse ja vaesuse probleemiga. Kõigi Euroopa riikide elanikud suhtuvad sellesse teemasse teravalt, aga Eestis on rahulolematust eriti suur. Ainult viies riigis hindasid mullusuvise Eurobaromeetri uuringu puhul küsitletud inimesed olukorda Eestist veel kriitilisemalt. Ja aasta-aastalt on kriitilisus suurenenud – samamoodi nagu kriisiriigis Kreekas.

Tõesti, kodutute, hooletusse jäetud laste ja suure vaesuse nägemiseks ei pea n-ö tavaline inimene Eestis palju vaeva nägema ega üliterava sotsiaalse pilguga olema. Viletsuse ja lootusetusega võib igaüks vabalt kokku põrgata näiteks ühissõidukis, kaubanduskeskuste juures...

Küllalt sageli väljendavad eestlased meedias seisukohata, et nende kaaskodanike empaatiavõime jätab soovida ja nõrgematest ei hoolita. Eriti siis, kui jutt on üldine. Konkreetsed juhtumid seevastu viitavad, et ei ole eestlased kaaskodanike vastu nii südametud midagi. Seda tõestab näiteks lugu, millest on juttu tänases Eesti Päevalehes: 17-aastase noormehe toetamiseks Facebookis esitatud üleskutse tõi lühikese ajaga mitusada reaalselt lihttööpakumist ja 375 eurot. See pole ainus selline õnnelikult arenenud lugu, millest Eesti Päevalehes on viimase aasta jooksul juttu olnud.

Aitamisest

Mõne hättasattunu võib teie väike abi, tähelepanu ja julgustus järjele aidata.

tuseks. Projekti esimese pooleteise aasta jooksul vajutati pärast taara tagastamist pakendiautomaadi nuppu „Aitan lapsi” ligi 90 000 korda ehk umbes 5000 korda kuus.

Hea südamega eestlasi, kes teevad võimaluste piires annetusi ja aitavad ka väljaspool jõulukampaaniaid, on seega tuhandeid. Raske öelda, kas seda on teiste maadega võrreldes vähe või palju, aga rohkem võiks selliseid inimesi alati olla. Sellepärast ärge tormake abikäsi ajateist ja vaikivatest abivajajatest alati pimedada pilguga mööda, vaid süüvige vahel hetkeks, mida inimene õieti palub. Jah, osa selliseid palujaid on elukunstnikud ja petised, aga on ka neid, kes on tõesti hädas ja ametlikul sotsiaalsüsteemil kahe silma vahele jäänud. Mõne neist võib väike abi, tähelepanu ja julgustus järjele aidata.

Ideaalis peaksid kõigi abivajajateni jõudma sotsiaaltöötajad ja õigustatud on küsimus, miks nad alati ei jõua. Ent samal ajal peaks olema ka iga heal järjel kodaniku auasi anda ühel või teisel viisil oma vabatahtlik panus Eestis vaesuse ja ebavõrdsuse vähendamiseks. ●

REPLIIK

Valitsus avas Pandora laeka

Valitsuse otsus katta reservist 830 000 eurot teletorni renoveerimise hankevea tõttu tekkinud kahju lõi ohtliku pretsedendi ja avas Pandora laeka. Sisuliselt tähendab see, et nüüd on iga euroraha eest ehitatud sotsiaalobjekti rajajal, olgu tegemist mõne torni, muuseumi, teatri või promenaadiga, õigus hankel eksida ja oodata, et eksimuse hüvitab maksumaksja. Fakt on, et mitte keegi vahetult teletorni ehitusel tehtud vea eest ei vastuta. See on ebaõiglane, sest samal ajal peab osa ettevõtjaid ametnike vea tõttu ise toetused EAS-ile tagastama. Hoolimata sellest, et nad asutused jätkusuutlikke ettevõtteid, investeerisid Eesti majandusse miljoneid eurosid ja annavad tööd kümnetele töötajatele. ● **Harry Tuul**

Lk 11: Maris Lauri: ettevõtja ahnusel on Eestis tugev piir ees.

Lk 11: Ian Buruma: britid on Euroopa Liidu demokraatlikkuse tagajad.

LASKETIIR

Eile avati Võrumaal Tsiatsungõl-maa lasketiir, mis parandab ajateenijate väljaõpet. 300-meetrine ketiir on Balti riikide moodsaim. Esmakordselt kasutatakse elektroonilist süsteemi. **EPL**

ANNA TEADA: KUI PALJU ELEKTRIARVE MUUTUS?

Eesti Päevaleht ja Delfi teevad kokkuvõtte avatud elektriturust arvestest. Võrdleme värskeid jaanuari ning detsembri arveid, arvestades nii tarbitud elektri hulka kui ka valitud elektripaketti. Et saaksime hinnamuutusest võimalikult objektiivse pildi, täitke palun oma arve põhjal Delfi keskkonnas anonüümne ankeet lahtrid või saatke oma jaanuari- ja detsembrikuu arvete koopiad meiliaadressile vihje@delfi.ee!

Uute elektriarvete ja näitude ümber on ikka veel suur segadus

Enim tekitavad arusaamatust eri firmade arved ja näitude teatamise kord.

Urmas Jaagant
urmas.jaagant@epl.ee

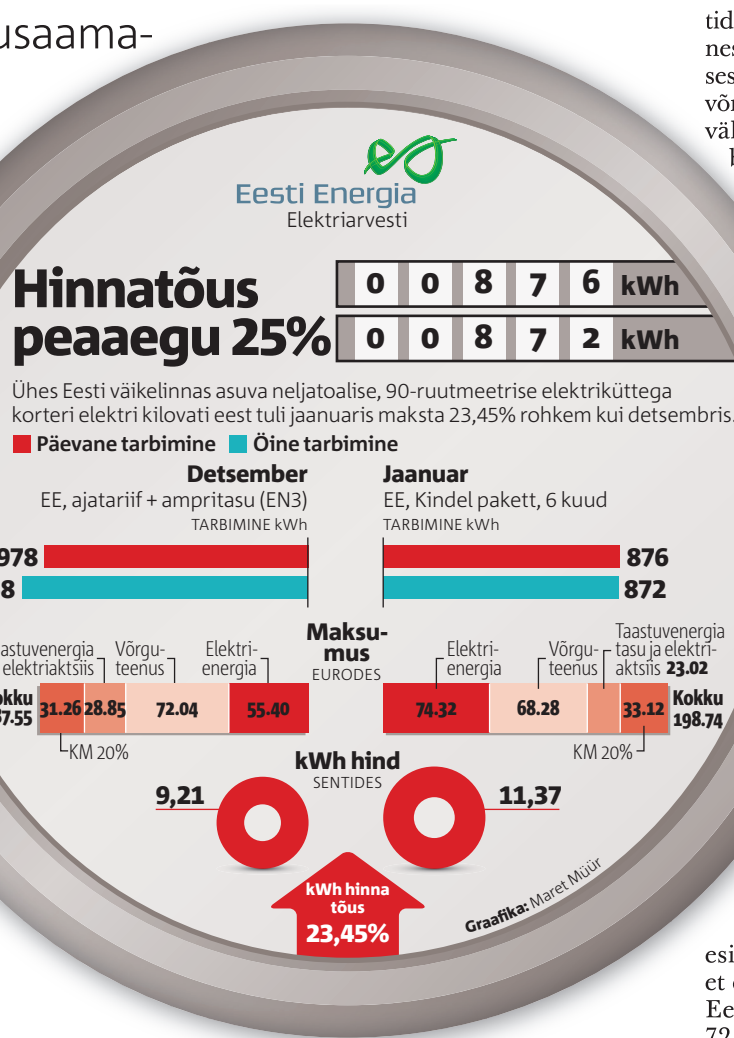
Esimesi avatud elektriturust arveid saavad inimesed on uudses olukorras, nagu ka elektrit müüvad firmad, mistõttu vead ja arusaamatused on kerged tekkima. Segadust ei pruugi tekitada üksnes elektritarbijad, mõningate küsimuste tekkimise eest hoolitsevad ka elektrimüüjad ise. Näiteks imestas mõnigi Elektrumi klient selle üle, et elektriarvel seis lause: „Palun kinnitage antud kirja kätte saamist e-mailile klienditeenindus@latvenergo.ee või vastusena sellele kirjale.”

Ühes kliendis tekitas see teade segadust, sest seni pole ta ühelgi arvel näinud palvet teada arve kättesaamisest. Ainsale arvele lisatud Läti telefoninumbri helistades sai ta mitte kõige puhtamas eesti keeles vastuseks: „See on selleks, et kirjutaks, kui te ei ole arvet kätte saanud, sest muidu me arvame, et te olete arve kätte saanud.”

Väike süsteemiviga

Elektrumi avalike suhete spetsialist Priit Pruul tõdes, et selline lause sattus firma väikese süsteemivea tõttu tööpoolest arve kaaskirja. „Tulevikus seda kindlasti enam ei juhtu. Arvele vastama seega muidugi ei pea – kui meile veateadet kirja mitte kohalejõudmise kohta ei laeku, loeme, et arve on kätte saadud,” sõnas ta selgituseks.

Mõndagi 220 Energia klienti üllatas firma müügijuhhi Vahur Kuke sõnul, et neile tuli ka üks Eesti Energia logoga arve. „Jällegi tekkis klientidel arusaama-

Kaks arvet saavad need, kellele pakuvad võrguteenust ja elektrit eri firmad.

tus, et miks peaks Eesti Energiale veel maksuma,” ütles ta. Tegemist oli võrguteenuste arvega, mille saatis 220 Energia klientidele Elektrilevi nimel Eesti Energia. Teatavasti saavad inimesed, kellele pakuvad võrguteenust ja müüvad elektrit eri firmad, kaks eri arvet.

Peale selle teatas Eesti Energia eile, et börsihinnaga paket-

tide elektrihinna arvutuses ilmnas 0,01-sendine arvutusviga, sest börsihinnad läksid tunni võrra nihkesse. „Tühistame seni väljastatud Muutuv ja Kombineeritud pakettide arved, kus arve summa parandamisel muutub, ning väljastame uued arved,” sõnas EE müügidirektor Sten Argos.

Elektrumi esindaja Priit Pruul tõdes, et täpset kokkuvõtet, mis muredega inimesed nende poole on pöördunud, ei saa veel teha, sest kõik arved ei ole välja läinud. Küsimusi on tekitanud arve kättesaamisest teatamine, samuti on mõne inimese e-arve millegipärast läinud otse e-postkasti rämpsposti hulka.

Eesti Energia pressiesindaja Eliis Vennik ütles, et esimesel vabaturukuul tuli Eesti Energia kõnekeskusse 72 000 kõnet. „Näiteks aasta eest tuli jaanuaris kõnesid ligikaudu 54 000. Veebruari esimestel nädalatel on aga kõnesid tulnud juba üle 12 000,” kinnitas ta.

Paljud Eesti Energiasse helistajad soovivad teada, kuhu esitada elektrinäidud. „Samuti uuritakse oma elektriarve kohta ning tuntakse huvi, kuidas arvel olev summa on tekkinud,” lisas Vennik. ●

Mida teha, kui arve tasumine käib üle jõu

Sotsiaalministeeriumi esindaja Armo Vaski sõnul on sellises olukorras abiks toimetulekutoetus, mida maksab kohalik omavalitsus riigieelarve vahenditest. Hätta sattudes soovitabki Vask pöörduda kohaliku omavalitsuse poole.

Toimetulekutoetuse arvestamise aluseks on üksi elava isiku või perekonna kõigi liikmete eel-

mise kuu netosissetulek, jooksva kuul tasuda tulevad alalised eluruumikulud ja kehtestatud toimetulekupiir.

Toetust on õigus saada üksi elaval isikul või perekonnal, kelle kuu sissetulek pärast sotsiaalhoolekande seaduses sätestatud tingimuste järgi arvestatud eluruumi alaliste kulude mahaarvamist on alla kehtestatud toimetulekupiiri.

Tallinna linnal ei ole võimalikest elektri kallinemise tõttu sotsiaalabi taotlejatest veel ülevaadet. Linnavalitsusest öeldi Eesti Päevalehele, et elektriarved alles laekuvad ja praegu on liiga vara kokkuvõtteid teha. Üldiselt on sotsiaaltoetuste summa ja toetuse taotlejate arv Tallinna linnavalitsuse andmeil viimastel aastatel suurenenud. ● **Kaidi Tahula**

w weekend

KÕIK TALVEKAUBAD 2.-20. veebruar

-40%

 Columbia
Trying stuff since 1938

FIVE
seasons

MUSTANG
SHOES

 SKECHERS
FOOTWEAR

ICEPEAK

Kõikides Weekend'i vabaaja- ja jalatsipoodides üle Eesti!

w weekend

Rakvere Põhjakeskuses, Tõremäe, 32 60517, E-P 10-20
Viljandi Centrum Ostukeskuses, Tallinna tn. 24, 43 33015, E-R 10-19 L 9-17
Võru Kagukeskuses, Kooli tn. 6, 78 64100, E-R 10-19 L 10-18 P 10-16
Rapla Rappeli Keskuses, Tallinna mnt. 4, 48 90805, E-P 10-20
Paide, Pärnu tn. 6, 38 53205, E-R 10-18 L 10-15
Valga Selveris, Raja 5, 76 61255, E-R 10-19 L-P 10-17
Jõgeva Selveris, Kesk 4, 7721840, E-R 10-19 L 9-16
Kuressaare Kaubamajas, Raekoja 1, 45 33344, E-R 10-19 L-P 10-16

w weekend
— JALATSIPOOD —

Tallinn, Järve Kauplus/ladu, Pärnu mnt.153 (Järve Keskuse kõrval),
652 4094, E-R 10-19 L 10-18 P 11-17

Tallinn, Merimetsa Selveris, Paldiski mnt. 56, 601 9010 E-R 10-20 L-P 10-19
Tallinn, Haabersti Rimis, Haabersti 1, 672 7770, E-R 10-20 L-P 10-19

E-pood: www.jalatsipood.ee

Abipakkuja kutsub märkama hooletusse jäänud lapsi

17-aastase hoolitsuseta poisi aitamiseks tehtud Facebooki üleskutse tõi sadu abipakkumisi.

Merle Must
merle.must@ep.ee

Kui nelja-aastase lapse ema Terle Jaaksoo jooksis üleile õhtul läbi lumetormi parklast Sikupilli Prisma, kuulis ta abipalvet: „Vabandage, kas te ei saaks mulle toitu osta?” Vastanud kiiresti, et sularaha pole, tõttas Jaaksoo edasi. Mõni sekund hiljem taipas ta, et ei küsitud mitte raha, vaid toitu. Siis kiirustas ta parklasse tagasi, sõitis poisile järele ja uuris, kas too soovis toitu. Poiss vastas jaatavalt ja Jaaksoo sai talle silma vaadates aru, et tal oli piinlik ja ta ei tahtnud petta.

Seejärel viis Jaaksoo poisi Hesburgerisse ja hakkas kassajärjekorras einet oodates uurima, miks poiss toitu küsib. Selgus, et 17-aastane noormees elab töötü alkoohoolikust emaga ja kasvatab kaheksa-aastast öde. „Poiss ütles, et ei joo tilkagi, kuna ei taha elada sama ränka elu nagu tema ema,” lisas Jaaksoo. Oma isa poiss näinud pole, samuti pole tal vanavanemaid.

Murelik Jaaksoo uuris, kuidas poisi öde kõhu täis saab, ja pakkus, et ostab temalegi eine. Kuna noormees ei tahtnud külma burgerit Kopli ühe-toalisse korterisse viia, palus Jaaksoo poisil oodata ja tõttas ise poodi. „Otsin talle kõike: kuivaineid, leiba, saia, õunu, viinereid, piima, helbeid,” lausus ta.

Oma pere jäi toiduta

Oma perele jäigi Jaaksool sedakorda toit ostmata, sest talle tundus, et neil pole poisiga võrreldes midagi vaja. Kuigi selleks korra oli poisi ja tema pere köht täis, tegi Jaaksoole muret hoopis see, mis saab edasi.

Ta uuris varem autopesulas ametis olnud poisilt, mis tööd ta teha tahaks. Üleile õhtul otsustas Jaaksoo pärast pik-

Eile sõitis Terle Jaaksoo Sikupilli Prisma parklas ringi ja otsis 17-aastast vanemliku hoolitsuseta jäänud poissi, et anda talle teada inimeste esitatud tööpakkumistest ja laekunud toetussummast.

Foto: Karin Kaljuläte

Jaaksoo sai poisile silma vaadates aru, et tal on piinlik ja ta ei taha petta.

ka järelemõtlemist postitada Facebooki palve teatada poisile sobivatest lihttöödest. Eile pärastlõunaks oli seda jagatud üle 14 000 korra ja tema postkasti oli saabunud üle 600 kirja, millest vähemalt neljandiku moodustasid tööpakkumised. „Inimesed kirjutasid ja pakkusid juba tänaseks (eileks – toim) kaheks tunniks ehitusplatsil kümneeurose tunnipalgaga tööd,” ütles ta. „Samuti pakuti lausa 1400-eurost töötasu.” Tööpakkumistest soovib Jaaksoo välja valida umbes kümme sobivat, mis poleks tervist kahjustavad ja võimaldaksid poisil ka koolis käia.

Inimesed andsid ka teada, et öde-vennale leiduks toetav perekond või uus elukoht nii Tartus, Soomes kui ka Rootsis, rääkimata soovist anda riideid või toitu.

Kuna paljud inimesed uurisid, kuhu võiks noormehel raha saata, avas Jaaksoo üleile selleks eraldi arve, mille-

le eile õhtupoolikuks oli laekunud 375 eurot. Paari päevaga kogutava summa otsustas ta kanda mõne poe kliendi-kaardile, kuni sotsiaalametnik pole leidnud lahendust või poiss tööd.

Kuna poisi telefon oli eile välja lülitatud, otsis Jaaksoo teda kaubanduskeskustest, täna teeb ta seda Viru tänaval. Kui noormeest leida ei õnnestu, lubas ta abipakkujatele raha

tagastada, sest pole omakasu peal väljas.

Nii suurt tähelepanu Jaaksoo üleskutsele ei lootnudki. Praegu vabandab ta huvitundjate ees, sest ei jõua kõigile kirjadele vastata ega jaga ka poisi kontakte. Jaaksoo usub, et Eesti inimesed on siiralt head. „Peaksime pöörama abivajajatele tähelepanu, sest kui igaüks aitaks natuke kedagi, olukord paraneks.”

Tallinnas on vähemalt tuhat abi vajavat last

Sikupilli Prisma toitu küsinud poiss pole kindlasti ainuke selline hädaline, oli abipakkuja Terle Jaaksoo kindel. „Juba täna (eile – toim) kaubanduskeskustes teda otsides kuulsin nii paljudest juhtumitest,” nentis ta nukralt.

Tallinna sotsiaal- ja tervishoiu- ameti hoolekandeosakonna pea-

spetsialisti Reet Räägu sõnul on pealinnas umbes tuhat abi vajavat last. Neist tuleb lastekaitseasutuse kohaselt võimalikult kiiresti teatada elukohajärgsele sotsiaaltalitusele, politseile või mõnele teisele abi andvale organile.

Inimesed võivad abi pakkuda ja toitu küsinud lapsega näiteks söögikohta minna, märkis Rääk,

kuid alati ei või kindel olla, et tegu pole petuskeemiga.

Kui selguvad abi otsinud poisi täpsed andmed, tegelevad temaga Räägu sõnul lastekaitsetöötajad. Ta kinnitas, et juhtumist teada andnud inimesel on alati võimalik poisiga ühendust pidada ja teda vajaduse korral veel aidata.

mitteomavate inimeste arv ja nende arv, kes teatasid, et ei lähe valima.

Keskerakond saaks 59 protsendi mitte-estlaste toetuse kõrval vaid 11 protsendi estlaste oma. Populaarseim erakond estlaste seas on Tallinnas SDE, järgnevad Reformierakond ja IRL. Sotsidel on ka mitte-estlastest toetajaid rohkem kui Reformierakonnal või IRL-il.

Eestlaste seas on vähem kui mitte-estlaste seas neid, kes ei kavatse valima minna. Küll aga ei oska iga kolmas eestlane öelda, kelle poolt hääletab. Mitte-estlaste seas on oluliselt

vähem neid, kes ei tea, kelle poolt hääletada.

Keskerakond on populaarseim vanemate inimeste seas. 18–34 aastaste seas toetas Keskerakonda vaid 25 protsenti vastanud. Kui arvestada, et pea-aegu pooled küsimustele vastanud olid mitte-estlased, siis võib oletada, et nooremate mitte-estlaste jaoks on Keskerakonna maagia hajumas.

Noorte seas oli ka oluliselt rohkem neid, kes ei osanud öelda, kelle poolt nad hääletavad. Märkimisväärne on ka see, et IRL-i toetajate seas oli eakaid noortest poole rohkem. **• Vahur Koorits**

Maadevahetuse järgmine kohtuotsus tuleb 19. juunil

Aastaid kestnud maadevahetuse kohtuprotsessi järgmine vaatus tuleb alles suvel. Ringkonnakohus teeb 19. juunil teatavaks oma lahendi ja väljendab sellega koos seisukohta küsimuses, kas või kelle jaoks on protsessi mõistlik menetlus-aeg läbi saanud.

„Tõepoolest, kohus tühistas tänasele ja homsele (kolmapäevale ja neljapäevale – toim) määratud istungid maadevahetuse apellatsioonasjas, kuna kohus lõpetas eilsel istungil poolte seisukohtade kuulamise ja tegi teatavaks lahendi kuulutamise aja,” ütles Tallinna ringkonnakohtu pressiesindaja Anneli Vilu Eesti Päevalehele.

Maadevahetuse kriminaalasi algatati teatavasti juba üle seitsme aasta tagasi ja maakohtusse jõudis see arutlusele 2009. aasta kevadel. Eelmise aasta suvel mõistis Harju maakohus kõik süüdistatavad õigeks. Prokuratuur kaebas kohtuotsuse edasi ringkonnakohtusse, kus menetlus algas jaanuari keskel.

Kohtunik Meelika Aava ütles jaanuaris peetud esimesel istungil, et kohus teeb koos otsusega teatavaks ka oma seisukoha menetlusaja pikkuse kohta. Väljendit „mõistlik menetluse aeg” tuleks maadevahetuse protsessi puhul eriti silmas pidada, sest mõlemad osapooled muretsevad selle pärast, et ringkonnakohus võib saata kohtuasja näiteks tõendite mitteamestamise tõttu maakohtusse tagasi. **• Lauri Tankler**

Mogila saadeti taas trellide taha

2002. aastal tapmise pärast kaheksaks aastaks vanglastrellide taha mõistetud Aleksandr Eelrand jõudis vabadust nautida napilt üle kahe aasta. Eelmisel nädalal saadeti Mogila hüüdnime all tuntud eakas pätt järjekordselt vangi.

Eelrand jõudis taas meedia huviobjektiks novembris, kui politsei teda Lasnamäe linnaosavalitsuse ametnike ähvardamise pärast taga otsis. „Ta oli tige, ärritunud ja larmas, väljendas end ebatsensuursete sõnadega ning lubas kõik automaadiga maha lasta,” rääkis üks tööolnud sotsiaalametnik.

Peale ähvardamise süüdistati 2001. aastal pistolilasuga allimategelase Juri Šepetko tapnud Eelranda neljas poevarguses.

Kohtuotsuse järgi oleks ainult sotsiaalametnike ähvardamine toonud Eelrannale kahekuulise vanglakaristuse, kuid vargustega koos kasv karistus kaheksa kuu pikkuseks. Kuna Eelrand nõustas lühimenetlusega, siis jääb tal karistust kanda veel viis kuud ja kümme päeva. **• Dannar Leitmaa, Eesti Ekspress**

Tallinna linna opositsiooni liidriks on kujunenud sotsid

Uuringufirma Faktum & Ariko tehtud küsitlusest selgub, et Tallinnas on endiselt populaarseim Keskerakond, opositsiooni juhterakonna rolli on aga Reformierakonnalt üle võtnud Sotsiaaldemokraatlik Erakond. 31. jaanuarist kuni 4. veebruarini korraldatud telefoniküsitluses selgus, et kui valimised toimuksid homme, siis hääletaks 33 protsenti tallinlas-

test Keskerakonna, 11 protsenti Sotsiaaldemokraatliku Erakonna, üheksa protsenti Reformierakonna ning seitse protsenti Isamaa ja Res Publica Liidu poolt.

Augustiga võrreldes on SDE toetus kasvanud kolm protsenti ja niisama palju on langenud Reformierakonna toetus, mistõttu on SDE nüüd Tallinnas kõige populaarsem opositsioo-

nierakond, kuigi ülekaal Reformierakonna ees pole suur. Oluliselt on suutnud oma toetust kasvatada IRL. Ka Keskerakonna toetus suurenes seitsme protsendi võrra.

Neli suurt erakonda võtaksid lõviosa häälest, sest ükski väike erakond ega valimisliit ei saa üle ühe protsendi valijate hääle.

Vähenenud on eelistust

Afganistani akadeemikutel on eurooplastele sõnum: nad austavad haritust ja inimõigusi. Pildil taga vasakult Kabuli ülikooli tarkvaraarenduse osakonna juhataja Sayed Hassan Adelyar, Kabuli ülikooli arvutiteaduste instituudi juhataja Homyou Naseri, ees vasakult kõrgharidusministri IT-direktor Salim Saay, Kabuli ülikooli asekanstler ja IT-osakonna juhataja Mohammad Hadi Hedayati

Foto: Vallo Kruuser

Afganistani IT-õppejõud said õhtuteks kodutöö

Tallinna ülikool pööras tähelepanu sellele, et afgaanid oskaksid õppekavad ise valmis teha.

Lauri Tankler
lauri.tankler@epi.ee

Neli Afganistani Kabuli ülikooliga seotud õppejõudu veetsid Tallinnas nädala tüüpilise kalavõi-õng-küsimuse väimuse, eesmärgiga saada valmis infotehnoloogia magistriastme õppekavad. Tallinna lennujaamas viibijaid turbanitega ehmatanud ja taksojuhtide käest stereotüüpseid terroristinalju kuulnud mehed tegid peale külastuste õhtuti koduseid ülesandeid, mis aitasid neil ise oma õppekavasid kujundada. Külalisi saatnud projekti juht Maarika Miil meenutas, et ta ise võis Kabulis käies näha, kuidas pidevalt tuli väliseksperthe, kes tegid kogu töö kohalike eest ära. „Kohalikke ei õpetata asju tegema, neile ei anta piisavalt palju aega õppimiseks,” ütles Miil.

Kabuli ülikooli asekanstler ja IT-osakonna juht Mohammad Hadi Hedayati rääkis, kuidas see õnge ja kala küsimus temale muljet avaldas. „[Tallinna ülikooli informaatika instituudi direktor] Peeter Normak õpetas seda, kuidas tegelikult IT-õppekavasid välja töötada,” rääkis Hadi. Külaliste päevakava oli tihe, nädalas toimus hulk seminare ja nad pidid ise päris palju tööd tegema, et arvestada õppekavade puhul just nimelt Kabuli ülikooli eripära. Selleks andis

professor Normak neile õhtuteks koduseid ülesandeid. „Tal oleks olnud väga lihtne meie jaoks need kavad lihtsalt valmis teha,” hindas Hadi. „Nüüd on meil ehk piisavalt teadmisi, et seda ise teha.”

Talle sekundeeris Kabuli ülikooli tarkvaraarenduse osakonna juht Sayed Assan Adelyar, kes nimetas samuti positiivselt metoodikat, mille järgi neid õpetati. „Me ju näeme, et Eesti ja Afganistani tingimused on erinevad,” ütles ta. „Õppekavade arendamises on teatud universaalsed raamid, standardid, aga lõppkokkuvõttes rakedame me neid teadmisi ikkagi omaenda tingimustes.”

Usaldame kohalikke

Mõtteviisi, et tegelikult tuleks kohalikke rohkem usaldada, on osa üldisest Afganistanisse suhtumise muutusest. NATO vägede 2014. aastal väljaviimise tõttu pannakse järjest rohkem rõhku kohalike harimisele.

Peale ülikoolide koostöö panustab Eesti veel Afganistani inimeste haridusse. MTÜ

Mondo on juba aastaid korraldanud projekte eesmärgiga aidata Afganistani kõige hapramaid – orbe, lesknaisi ja puuetega inimesi.

Mondo juhatusel liige, toetusprogrammi juhtiv Riina Kuusik-Rajasaar rääkis, et nende fookus on olnud viimastel aastatel Ida- ja Põhja-Afganistanis, sest Helmandi provintsi on keeruline tsivilistidena sisse saada. „Erinevalt Helmandist on meil seal kohalikud partnerid, näiteks Jalalabadis on kohalik puuetega inimeste organisatsioon, kes haldab ühte lesknaisi ja puuetega tüdrukute kooli,” täpsustas ta. Mondo toetas kooli kõigepealt õppematerjalide, seljakottide ja muu sellisega. Tänavu aga maksab ta juba õpetajatele palga, et kooli kinni ei pandaks. Põhja-Afganistanis õpetatakse naisõpetajatele arvatult inglise keelt, lähiajal peaks pihta hakama kuuekuuline tervishoiu ja kirjaoskuse koolitus 60 maanaisele. „Et külades oleks üks-kaks naist, kes teaksid vähegi midagi sünnitusabist ja naiste teravise teemadest,” selgitas ta. ●

Mida teha kitsega?

Omaette huvitav on Kuusik-Rajasaare sõnul nn kitseprojekt puuetega inimestele. „Elkõige on need puuetega inimesed ikkagi isetehtud lõhkekehade otsa astunud või sattunud ja neil on just liikumisraskused. Nemad saavad siis koolituse, mida kitsega teha, koolituse lõpus saavad nad endale tiine kitse,” rääkis Kuusik-Rajasaar. „Kui see kits nelja kuu pärast poegib, siis inime ne annab emase kitsetalle tagasi meie partnerile, kes saab teha sama koolituse uutele inimestele.”

Põlema süttinud liinibussi omanikul ATKO-l on teisigi probleemseid busse

Veidi enam kui kahe nädala eest põles Sauel maha ATKO grupi liinibuss, mõne päeva eest ei avanenud sama liini bussil uks ning üleeile kontrollis bussi politsei, kes leidis dokumentides puudusi. Laupäeval sai maavalitsus bussiliini nr 190 kasutajalt kaebuse, et reedel sõitis liinil buss, millel ei avanenud üks uks, samuti oli kaebuse järgi katki mitu busi tagumist istet.

Üks sõitjat rääkis Delfile, et eelmise nädala lõpus ei tulnud sama liini bussil peatustes uksed lahti ja tunda oli kärsahaisu. „See on ebanormaalne olukord, kui sellised probleemid on igapäevased ja firma paneb reisijad iga päev eluohlikku olukorda,” leidis bussisõitja.

Sõit kärsahaisu saatel

Nii kontrollisid kaks ühistranspordi inspektorit esmaspäeval Balti jaamas samal liinil sõitva bussi olukorda ning tuvastasid, et bussil oli kaks istet puruks ja põranda küljest lahti. „Buss kõrvaldati liinilt ning paluti saata liinile uus buss,” rääkis Harju maavalitsuse ühistransporditalituse juhataja Epp Mitt.

Teisipäeva hommikul korraldati koos politseiga ühis-

reid. „Tuvastati, et liinil nr 190 sõitval bussil puuduvad liiniluba, kinnitatud sõiduplaan ja sõidukikaart. Peale selle tuvastati politsei, et bussijuht on rikunud töö- ja puhkeaja seadust,” kirjeldas Mitt.

„Politsei alustas väärteomenetlust ning liiklusseadust rikunud bussijuhti võib oodata ees rahaline karistus,” ütles Delfile Põhja prefektuuri liikluspolitseinik Meelis Moor. See buss lubati pärast kontrolli siiski liinile.

Seoses Saue bussipõlenguga alustas Harju maavalitsus kaht väärteomenetlust: reisijatevedu bussiga, millel oli tegemata tehnoloogivaatus ning millel puudus sõidukikaart.

Saue linnavalitsus tegi 22. jaanuaril Harju maavalitsusele ettepaneku tunnistada AS Harjumaa Liinide bussiliini nr 190 liiniluba kehtetuks, menetlus käib. ATKO grupilt ei õnnestunud Delfil eile kommentaari saada. ● Merilin Kruuse

Täna Delfis: Suur ülevaade: millised on eesti-maalaste värsked elektriarved?

Kui loovutad pommi, ei pea karistust kartma

Inimesed saavad edaspidi rahuliku südamega vabatahtlikult loovutada nende käes olevaid ebaseaduslike tulirelvi, lõhkeainet või lõhkeseadeldisi, ilma et nad peaksid kartma kriminaalmenetluse algatamist. Kuna kehtiv kriminaalmenetluse seadustik ei võimalda vabatahtlikku loovutamist ilma, et ei algatataks kriminaalmenetlust, arutab valitsus täna seadustiku täiendamist sooviga sisse viia muudatused, et edaspidi ei tuleks enam uurimist alustada. Seadusemuudatus on vajalik, sest vabatahtliku loovutamise kaudu saab üldist turvalisust ohustavad lõhkeained, tulirelvad jms käibest eemaldada, seeläbi suureneb aga meie kõigi turvalisus.

Riigikohus leidis 2010. aastal tehtud lahendis, et uurimis- asutusel on kohustus alustada kriminaalmenetlust ka juhul, kui lõhkeaine, lõhkeseadeldise ja tulirelva ebaseaduslikku käitlemist puudutavast kuriteost teatab selle toimepanija ise. See omakorda muutis sisuliselt võimalikuks seni edukate loovutus- kampaaniate „Teata lõhkematerjalist!” korraldamise.

Päästeamet, kapo ja prokuratuur kuulutavad peagi taas välja ühise kampaania „Teata lõhkematerjalist!”. ● Kärt Anvelt

14.02. Salme Kultuurikeskus **ESIETENDUS!**

15.02. Märjamaa Rahvamaja / 16.02. Rannu Rahvamaja / 18.02. Teater “ENDLA”
19.02. Jõhvi Kontserdimaja kammersaal / 20.02. Haljala Rahvamaja / 21.02. Salme Kultuurikeskus
26.02. Põltsamaa Kultuurikeskus / 05.03. Rapla Kultuurikeskus / 10.03. Rakvere Teater
11.03. Salme Kultuurikeskus / 14.03. Keila Kultuurikeskus / 18.03. Kunda Klubi
28.03. Aruküla Kultuurimaja / Etenduste algus kl. 19.00

Ootamatu ettepanek

Richard Baer (USA)

HELGI SALLO
RAIVO TRASS
RAIVO METS
VELJO REINIK

LAVASTAJA:
EERO SPRIIT

VANA BASKINI TEATER

President Ilves autasustab teenetemärgiga 99 inimest

Eesti Päevaleht portreerib kaheksat tublit inimest, kes saavad iseseisvuspäeva puhul ja Eestile osutatud teenete eest riikliku autasu. President Toomas Hendrik Ilves annab teenetemärgid üle 23. veebruaril.

Teenetemärk Vene ajalehe peatoimetajale mälestab seitset hukkunud kolleegi

Maarjamaa Risti III klassi ordeni saanud Dmitri Muratov on Venemaa ühe kuulsama ajalehe Novaja Gazeta (NG) peatoimetajana töötanud täpselt 18 aastat. Selle aja jooksul on hukkunud seitse tema alluvat ja kaastöötajat.

Ühegi teise Venemaa meediaväljaande ajakirjanikke pole nende töö pärast nii järjekindlalt tapetud, rünnatud ja ähvardatud. Mõnigi neist on pidanud üsna pikalt elama ihukaitsjate valve all.

42-aastasele Igor Domnikovile löödi 2000. aastal koduukse ees mitu korda haamriga pähe, mille tagajärjel ta hiljem haiglas suri. Kolleegide arvates rünnati peamiselt kultuuri- ja sotsiaalteemadel kirjutanud Domnikovi eksikombel, ilmelt pidi ohvriks olema samas majas elanud NG uuvir reporter Oleg Sultanov. Domnikovi tapjad mõisteti 2007. aastal pikaks ajaks vangi.

Mürgitatakse ja tulistatakse 54-aastase inimõiguste kaitsja ja ühtlasi NG kaastöölise Viktor Popkovi auto tulistasid tundmatud ründajad sõelapõhjaks 2001. aasta kevadel, kui ta oli Tšetšeenias komanderingus. Kaks kuud hiljem suri Popkov haiglas haavadesse.

NG 53-aastane asepeatoimetaja Juri Štšekotšihhin suri kummalistel asjaoludel 2003. aastal, kui ta uuris tiptasemel korruptsioonijuhtumeid, millesse olid segatud Venemaa julgeolekuteenistuse FSB ja peaprokuratuuri kõrge ametnikud (nn Tri Kita juhtum). Ametlikult nimetati tema ootamatu surma põhjuseks ägedat allergiahoogu, kuid kolleegid ja rahvusvaheline ajakirjani-

Muratov on Vene vaba meedia käilakuju.

Foto: AFP/Scanpix

ke kaitse komitee usuvad, et ta mürgitati. Peaprokuratuur on korduvalt keeldunud tema surma asjaolusid uurimast.

Nooruke inimõiguste kaitsja ja ajakirjanik Svetlana Orljuk tapeti seni teadmata asjaoludel 2006. aastal, kui ta sõitis Põhja-Osseetiasse uurima ühe vangi pandud ohvitseri lugu.

Sama aasta sügisel tapis palgamõrtsukas Moskvast 48-aastane Anna Politkovskaja. Tšetšeenia sõja teemaliste lugudega maailmakuulsaks saanud Politkovskaja tapmise asjaolusid on uuritud aastaid. Tapmise korraldajad ja täideviijad on küll kohtu ees, kuid tellijat pole uurijad suutnud nimetada.

Pärast Politkovskaja tapmist kirjutas Novaja Gazeta esiküljel: „Emotsioone rohkem ei tule. Need on otsas. Aga valu – see on igaühel oma.”

Järgnes veel kaks tapmist. 2009. aasta jaanuaris tapeti laskudega pähe Moskva kesklinnas 34-aastane advokaat, NG-ga palju koostööd teinud Stanislav Markelov ja

temaga kaasas olnud NG ajakirjanik, 25-aastane Anastasia Baburova. Nende tapja, äärmusrahvuslane, kellele ei meeldinud Markelovi antifasistlik tegevus, mõisteti eluks ajaks vangi.

Pool aastat hiljem rööviti ja tapeti tuntud inimõiguste kaitsja Natalja Estemirova, kes oli aastaid varustanud NG-d materjaliga inimõiguste rikkumise kohta Tšetšeenias ja aegajalt ka ise NG-s varjunime all kirjutanud. Kuigi on täpselt teada, millise autoga Estemirova rööviti, kuhu see sõitis ja palju muid üksikasju, pole võimalud suutnud tema rööviijaid ega tapjaid tuvastada.

Seitsme ajakirjaniku ja inimõiguste kaitsja surm 12 aasta jooksul on nii uskumatu kole arv, et mõistus tõrjub seda tunnistamast. Neid on sama palju kui Eesti Päevalehe uudistetoimetuses reportereid.

Dmitri Muratov saab ordeni kõigi Novaja Gazeta ajakirjanike, nii surnute kui ka elavate nimel. **• Jaanus Piirsalu**

Riikliku autasu saajad 2013. aastal

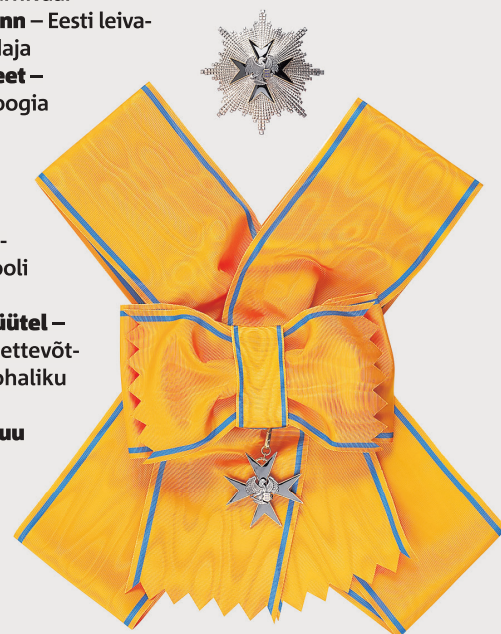
Valgetähe II klass

• Heiki Nabi – maadleja, olümpiamedalivõitja
• Valgetähe III klass
• Ain Anger – ooperilaulja
• Heiki Hunt – riigiametnik, infoturbe edendaja
• Alla Jakobson – rahvusvahemuste koostöö korraldaja
• Paavo Järvi – dirigent
• Väino Kaldoja – noortevõtluse edendaja
• Krista Kodres – kunsti-ajaloolane, Eesti kunstiakadeemia professor
• Anti Marguste – helilooja ja õppejõud
• Henn Põlluste – maadlustreener
• Väino Sarnet – erastamise korraldaja Eestis
• Urmas Varblane – majandusteadlane, Tartu ülikooli professor, akadeemik
• Jaak Vilo – bioinformaatikateadlane, Tartu ülikooli professor, akadeemik

• Valgetähe IV klass
• Ines Aru – näitleja
• Diana Beltadze – Eesti XI rahvaloenduse korraldaja
• Urmas Dresen – ajaloolane, meremuuseumi arendaja
• Jüri Elken – merefüüsik, teadustegevuse korraldaja, Tallinna tehnikaülikooli professor
• Jaak Jürjalo – Eesti järjepidevuse hoidja
• Hannes Kaljujärvi – näitleja
• Sirje Karis – ajaloolane, Eesti ajaloomuuseumi arendaja

• Irene Käosaar – hariduselu edendaja
• Helle Laas – nukunäitleja
• Paavo Mikko Juhani Lampinen – ettevõtja, Öisu mõisa taastamise eestvedaja
• Silvi Liiva – graafik
• Allan Martinson – ettevõtluse edendaja
• Enel Mägi – Tiigrihüppe Sihtasutuse juht ja haridus- uenduste eestvedaja
• Feliks Mägi – ettevõtluse ja kutseõppe edendaja
• Monika Oit – küberneetik, infoturbe edendaja
• Aadu Paist – tehnikateadlane ja energeetik, Tallinna tehnikaülikooli professor
• Priit Pirsko – arhiivinduse edendaja, riigiarhivaar
• Ants Promann – Eesti leivatööstuse edendaja
• Leo Rannaleet – Eesti meteoroloogia arendaja
• Andrus Salupere – mehaanikateadlane, Tallinna tehnikaülikooli professor
• Avo Samariütel – põllumajandusettevõtja, Tartumaa kohaliku elu edendaja
• Heidi Sarapuu – lavastaja ja teatrijuht
• Karl-Martin Sinijärv – luuletaja ja kultuuri-ajakirjanik

• Andres Taltjärv – Eesti metsanduse edendaja
• Mare Teearu – viiulikunstnik ja Tallinna muusika- ja teatriakadeemia professor
• Tarmo Tein – ettevõtja
• Kaia Galina Urb – Eesti filharmoonia kammerkoori solist
• Marika Vaarik-Soo – näitleja
• Edda Vahtramäe – põllumajandusettevõtja, kohaliku elu edendaja Valgemaal
• Mardi Valgemäe – teatriteadlane ja tõlkija
• Margus Vanaselja – ettevõtluse edendaja
• Konstantin Vassiljev – jalgpallur

Nähtamatu mees Aivar Alavere

Keskkriminaalpolitsei operatiivbüroo juhi Aivar Alavere ja tema osakonna tööd võib sõnastada järgmiselt: tema meeskond teeb töö, teised saavad medali. Sest operatiivbüroo töö – isikute jälgimine ükskõik millisel seadusega lubatud kujul – üldjuhul tähelepanu ei ärata. Vastasel juhul poleks sellel tööil ju mõtet. Nüüd saab politseikolonel Alavere vabariigi aastapäeva eel kriminaalpolitsei kaasaegse ja professionaalse järelevalve arenduse ja juhtimise eest presidendilt Kotkaristi IV klassi ordeni.

„Õige mees sai õige asja,” arvas K-komando juht Helður Lomp.

Nlme ja näota

Mida professionaalsem on kuritegevus, seda professionaalsem peab olema politsei ja järelevalve tegevus ning Alavere ja tema meeskonna saavutused on üks tunnus, et seda tööd hästi tehakse. Operatiivosakonnas töötavad inimesed, kellest paljudel pole avalikkuse silmis nime ja nägu. Inimesed, kellest mõne puhul isegi tema sõbrad-tuttavad ei tea, kus ta töötab. Inimesed, kelle töö detailidest ei saada kunagi täpset ülevaadet. Saladus on ka see, millise

metoodikaga kogutakse vajalikud faktid ja tõendid.

Alavere on erinevate üksuste juhina olnud politsei järelevalveteguvuse võime arendamises ja süsteemi kaasajastamises aktiivselt tegev üle kümne aasta. Ta on oma erialal kõigis seda valdkonda puudutavates küsimustes ka hinnatud koolitaja ja nõutud konsultant.

Otsekohene. Usaldusväärne koostööpartner. Haritud ja laia silmaringiga. Hea juht. Hea kuulaja. Erinevate seisukohtadega arvestav, vaeuub probleemidesse süvenema. Hea argumenteerimiskuse ning analüüsivõimega. Nii ütlevad kolleegid ja lisavad: on vähe inimesi, kes teevad kõike oma elus sellise kirega, nagu teeb Alavere. See kire avaldub nii korvpalliplatsil, suusarajal, jalgrattaga sõites kui ka koosolekul õigust taga nõudes. „Mõnikord mõtlen, et tal võiks natuke kehvem mälu olla, sest kui temaga vaielda, suudab ta neid aastate taguseid asju meenutada. Õiglust ja õigust taga ajades harutab ta probleemi alati üksipulgi lahti, nii et ka kõige juhmim inimloom saab probleemi olemusest ja selle võimalikest lahenduskäikudest aru,” ütles üks Alavere kolleeg. **• Kärt Anvelt**

Foto: Priit Simson

•• Vladimir Volohhonski – transiidiettevõtja
Valgetähe V klass
•• Arne Ansper – informaatik ja programmeerija
•• Tatjana Gladilina – ametiühinguliikumise edendaja
•• Villu Jahilo – kultuuripärandi koguaja ja talletaja
•• Jaan Kalda – küberneetikateadlane, noorte füüsikute juhendaja
•• Ragnar Kond – teleajakirjanik
•• Aili Laande – mulgi kultuuri ja keele arendaja
•• Andres Luure – eestikeelse Vikipeedia arendaja
•• Naima Mahon – lasteaiaõpetaja
•• Galina Moldon – hariduselu edendaja Narvas
•• Heinrich Männa – Saaremaa kultuuriloo jäädvustaja
•• Geenart Nagel – töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetaja
•• Viktor Nikolai – energietik, kohaliku elu edendaja Jõhvis
•• Vladimir Olissov – energietika edendaja
•• Thea Paluoja – muusikaõpetaja
•• Ralssa Poljakova – Peipsiääre kohaliku elu edendaja
•• Öne Põllumets – Järvamaa külaliikumise edendaja
•• Airi Rütter – Eesti pärandkultuuri säilitaja ja edendaja Jõgevamaal
•• Alviine Schmuul – pärandkultuuri säilitaja Muhus
•• Arvo Tarmula – pressi-fotograaf

•• Eve Viilup – lastesaadete ja muusikaelu edendaja
Eesti Punase Risti I klass
•• Toomas Asser – neuroloog, Tartu ülikooli arstiteaduskonna professor ja arendaja, akadeemik
Eesti Punase Risti II klass
•• Irja Lutsar – nakkushaiguste arst, Tartu ülikooli professor, Laste Kliiniliste Uuringute Fondi asutaja
•• Jaan Tepp – kirurg, meditsiini edendaja
Eesti Punase Risti III klass
•• Riina Kütner – onkoloog, kirurg
Eesti Punase Risti IV klass
•• Valeriy Baluev – vereandja
•• Merike Salumäe – südamearst
Eesti Punase Risti V klass
•• Aili Käiro – vereandja
•• Margus Oro – SOS lasteküla arendaja
•• Petr Prusak – vereandja
•• Ulvi Tammer-Jäätes – terviseedendaja
Kotkaristi I klass
•• James George Stavridis – NATO Euroopa liitlasvägede ülemjuhataja, admiral
Kotkaristi II klass
•• Georgij Alafuzoff – Eesti-Sooma kaitsekoostöö edendaja, admiral
Kotkaristi IV klass
•• Aivar Alavere – politseiametnik, politseikolonel

•• Jüri Nurme – Eesti politsei taastaja
•• Marko Rohtmets – kaitsepolitseiametnik
Kotkaristi V klass
•• Elle Jürgenson – Eesti kaitseväge meditsiini arendaja, kapten
•• Rando Kruusmaa – piiriületuse korralduse süsteemi arendaja, piirivalvemajor
•• Kaiko Kõplase – politseiametnik, politseikapten
•• Kuldar Merimaa – piirivalvur, ülemkonstaabel
•• Uno Mändla – vabadusvõitleja
Kotkaristi kuldrist mõõkadega
•• Janno Jänts – kaitsevaelane, nooremseersant

•• Janno Lepik – kaitsevaelane, seersant
•• Madis Põri – kaitsevaelane, nooremseersant
•• Raigo Roots – kaitsevaelane, kapral
Maarjamaa Risti I klass
•• Hillary Diane Rodham Clinton – Eesti-Ameerika suhete arendaja, Ameerika Ühendriikide riigisekretär 2009–2013
•• Hans-Gert Pöttering – Eesti püüdluste pikaajaline toetaja, Euroopa Parlamendi president 2007–2009
Maarjamaa Risti II klass
•• Janusz Adam Onyszkiewicz – Eesti-Poola kaitsekoostöö arendaja
Maarjamaa Risti III klass
•• Mats Johansson – Eesti iseseisvuse kauaaegne toetaja, Eesti-Rootsi suhete hoidja
•• Dmitri Muratov – ajakirjanik ja sõnavabaduse kaitsja, Venemaa
Maarjamaa Risti IV klass
•• Giuseppe Antonio Baranco di Valdivieso – aukonsul, Eesti-Itaalia suhete edendaja
•• Aarno Cronvall – Eesti muusikakultuuri tutvustaja, Soome
•• Vishnu Khare – Eesti kirjanduse tõlkija, India
•• Carl-Otto Riesenkaupff – Eesti üliõpilaste praktika toetaja, Saksamaa
•• Valeri Veršin – Eesti-Marimaa suhete edendaja, Venemaa

Tarmo Tein – Tabivere parim ettevõtja

Jõgevamaal asuval Tabivere vallas on põhjust uhke olla, sest just seal asuva Same OÜ juht Tarmo Tein on üks väljavalitustest, keda riik teenetemärgiga premeerib. 1992. aastal asutatud ettevõtte annab tööd 54 inimesele, tegeleb põllumajandus- ja teehooldemajanduse tootmisega ning tubli eksportijana saadab tervesse Euroopasse, kuid eelkõige Rootsi 80 protsenti toodangust. Eelmine aasta oli pikalt tegutsenud ettevõttele parim. „No mis ma ikka öelda oskan, 20 aastaga oleme lihtsalt palju tööd teinud,” rehmab Tein tagasihoidlikult ning nendib, et aastatega ettevõtte juhtimisest veel tüdinud ei ole. „Väsinud ei saagi olla, sest muud ma ei oskakski midagi edasi teha!”

Tein on alati oluliseks pidanud ka ühiskondlikult Jõgeva maakonda panustamist, toetades Tabivere gümnaasiumi, valla sporditüritusi või Äksi kihelkonnapäevi.

Tabivere gümnaasiumi õppealajuhataja Kadi Kesa iseloomustab Tarmo Teini kui abivalmis inimest, kes just noortele oma ettevõtte tegemisi alati rõõmuga tutvustab. „Ta on väga tagasihoidlik inimene, arvestades, kui tähtis see ettevõtte on ja kui palju kasu ta tegelikult vallale toob. Nii et kindlasti väärib Tarmo rohkem esiletõstmist,” arvas Kesa. **• Ann-Mari Nergi**

Henn Põlluste hoiab Eesti maadlust elus

Päev pärast seda, kui Heiki Nabile riputati kaela olümpia hõbemedal, ütles maadluskoondise treener Henn Põlluste, et ka rasketel aegadel on teda innustanud ja motiveerinud soov hoida Eesti maadlust elus. Nabi hõbemedal tähendas ka temale osa unistuste täitumist. Mõõdunud päevade raskustest ja vintsutustest ei ainustki sõna. Ei ühtki kibedusetera ega kahjurõõmunooti. „Tahan Eesti maadlust elus hoida, et Palusalu ja Kotka spordiala Eestist ei kaoks, vaid oleks suurte alade seas. Ma tunnen, et see on minu kohus,” ütles Põlluste emotsionaalses intervjuus.

President tunnustab Põllustet Valgetähe III klassi teenetemärgiga. Põlluste ise kuulis aumärgist eile päeval telefonivahendusel – maadlustreener viibis parajasti koos hoolustestega Bulgaarias treeningulaagris. „See on ikka väga suur tunnustus,” sõnas ta. „Eks Heiki Nabi olümpiamedalil on selles aumärgis oma osa, aga arvan, et see on eelkõige aastepikkuse töö tunnustus.” **• Aet Süvari**

2000 KESKPANKURIT

Frankfurdis baseeruv Euroopa Keskpank kavatseb lähitulevikus luua 2000 uut töökohta, kui tema ülesandeks saab euroliidu suuremate pankade järelevalve korraldamine. **Delfi**

USA KAETAKSE TASUTA WIFI

USA föderaalne kommunikatsioonikomisjon (FCC) on teinud ettepaneku katta riik uue WiFi võrguga, mis tagaks tasuta lairibaühenduse põhimõtteliselt kõigis linna- ja enamikus maa-

piirkondades. Inimesed saaksid siis mobiiltelefoniga helistada ja internetis surfata, ilma et peaksid selle eest iga kuu maksma, vahendasid The Washington Post jt. **ERR**

VENE SÕDURITELE TERENDAB DUŠIRÕÖM

Vene sõdurid saavad juba selle aasta lõpuks hakata iganädalaste saunaskäikude asemel regulaarselt duši all käima, teatas esmaspäeval kaitseminister Sergei Šoigu. „Ma andsin

korralduse ehitada 2013. aastal lõpuks duširuumid kõigisse sõjaväeosadesse,” ütles Šoigu ja lisas, et varustada tuleb umbes 50 000 duširuumi, vahendas RIA Novosti. **Delfi**

EL-i eelarve: Ansip saab tõestada, et oskab kärpijate vastu seista

Analüüs

Raimo Poom
välisloimetuse juht

Põllumajandustoetusi saadakse juurde niikuinii, tegelik raha kaotamise oht varitseb Eestit näiteks transpordiküsimuses.

Täna õhtul hakkavad Euroopa Liidu riigi- ja valitsusjuhid Brüsselis teist korda üritama leppida kokku ühenduse järgmise seitsme aasta ehk 2014–2020 eelarvekava.

Eestis on suur osa läbirääkimiste auru läinud põllumajandustoetuse peale. Veel teisipäeval süütasid Eesti, Läti ja Leedu põllumehed põhupalle ja pidasid kõnekoosolekuid paremate otsetoetuste saamise eesmärgil. Neid toetavad ka poliitikud, ministrid on avalikus retoorikas valjult põllumeeste taga.

Vahetult eelarvekõneluste eel oli nii poliitikutel kui ka põllumeestel väga mugav jääda toetuste populaarse teema juurde. Põhjus on lihtne: ükskõik, mis täna algavatel eelarvekõnelustel saab, põllumajanduse otsetoetuste kasvu on Eesti endale praktiliselt ette kindlustanud.

Novembri kärpe järgi oli Eesti üks vähestest, kelle eelarveread suurenesid.

Kohad, kus Eesti võiks mildestki loodetust ilma jääda, on mujal ja nendest arusaamiseks tuleb meenutada novembris toimunud esimest, tulemuseta jäänud katset eelarvet lukku lüüa.

Kuna peaaegu kõik EL-i liikmesriigid peavad üsna kehvade majandusolude tõttu kodus oma eelarvet kokkumurumisele, nõudsid peamised EL-i eelarvekava rahastavad riigid ehk nn netomaksjad ka liidu büdžetiplaani kokkutõmbamist. Umbes triljoni euro suurusest seitsmeaastasest plaanist leiti vaja olevat kärpida ü 110 miljardit eurot.

Esimene kärpe ei kõlvanud

Novembris pani ülemkogu eesistuja Herman van Rompuy riigijuhtide ette plaani 80 miljardi kärpimisega. Kokkulepet ei sündinud, sest neto-

Täna õhtul saab peaminister Andrus Ansip (vasakul) teada, kas ülemkogu eesistuja Herman van Rompuy jätab Rail Balticu alles.

Foto: AFP/Scanpix

maksjad soovisid rohkem kärpeid. Seega oodatakse nüüd van Rompuyt uut ettepanekut, kust on lõigatud ü 30 miljardi eest rohkem.

Ent teatud asjad said novembris selgelt paika. Näiteks selgus, et põllumajanduspoliitika vahenditest enam kärpeid teha ei saa – mitte sugugi Eesti pärast, vaid suurte toetust saavate riikide, eriti Prantsusmaa erihuvide tõttu. Lisaks valitseb ka arusaamine, et ühtekuuluvusvahendite ehk Eestis tuntud struktuurifondide kallale ei minda.

Hoolimata sellest, et van Rompuy novembri plaani järgi kärbiti üldist eelarvemahutu, osutus Eesti koos Läti ja Leeduga üheks vähestest riikidest, kelle võimalikud eelarveread suurenesid. Nii põllumajandustoetuste kui ka ühtekuuluvusvahendite real. Peale selle pääses kärpest koondarvudes üksnes Ungari.

Arvestades novembri kokkuleppeid on van Rompuy väga vähe võimalusi 30 miljardi suuruse täiendava kärpe kokkusaamiseks – kahe peale moodustavad põllumajandus-

toetused ja ühtekuuluvusvahendid lõviosa kogu eelarvest. Seega on ülimalt tõenäoline, et tal tuleb kirvega minna nn Euroopa Ühendamise Rahastu (CEF) kallale ja seal on mängus Eesti jaoks suured huvid.

Algul 50 miljardi euro suuruseks plaanitud CEF-i kärbiti juba novembris ü 40 miljardi peale. Nüüd arvavad kõnelustega kursis olevad allikad, et vähemalt pool van Rompuy uuest kärpest ehk 15 miljardit eurot võetakse veel CEF-ist vähemaks. Aga seda juhul, kui õnnestub ülejäänud vajalik napsata muudest väikestest eelarveridadest nagu halduskulud, teadusrahastud või arenguabi.

Kas jääb raha, et tegelda edasi Balti LNG terminali ja Eesti–Soome gaasitoruga?

See oodatav kärpe aga mõjutab realselt Eestit. Esiteks on tõenäoline, et CEF-i hakka enam rahastama paremaid infotehnoloogia taristuid. Teiseks on selgelt loogi all energia-infrastruktuuri toetused. Eesti jaoks on püsti

küsimus, kas CEF-i jääb üldse raha, et minna edasi Balti regionaalse LNG terminali ja Eesti–Soome gaasitoruga, millele nähti sealt toetusallikat.

Rail Baltic on ohus

Samuti pole ohutsoonist väljas ka üle-euroopalised transpordiprojektid. Muidugi tähendab see Eesti jaoks otse Rail Balticut. Rail Balticu ölekõrreks võib saada CEF-i sisse pandud 10 miljardit ühtekuuluvusfondi raha, mida justkui ei tohiks kokkulepete järgi vähendada. Aga Brüsseli koridorides liikuvad inimesed tunnistavad, et „surve ka selle avamiseks on suur”.

Samas on kõik see üks suur äraarvamise mäng. Mitte keegi ei tea, millise kavaga van Rompuy täpselt välja tuleb, sest ta on otsustanud oma plaani lauale panna alles täna õhtul, kui ülemkogu istung algab. Siis näeb seda esimest korda ka peaminister Andrus Ansip. Seal selle laua taga sõltub tulemus Eesti jaoks ainult temast üksinda, ruumi ei lasta peale riigi- ja valitsusjuhtide ühtegi ametnikku. ●

Kokkuleppe saavutamine on tõenäolisem kui enne

Erinevalt novembrist arvatakse, et seekord on ülemkogule saavutatel EL-i riigijuhtidel kokkuleppeni jõudmiseks reaalsed võimalused. Esimeseks soodustavaks endeks on kasvõi see, et eelarvekõneluste jätk pole tekitanud uuesti suurt avalikkuse kähra, mistõttu pole ka toimunud riikide kaevumist punaste joonte või vetode kaevikutesse.

Näiteks oli Briti peaminister David Cameron alles novembris kõige suurem küsimus, kas ta ei võtaks oma kärpeid, et täitmise korraldada. Juures oli Briti kõige karmimad kuulsat Euroopa riiki.

ron palju taltsamaks muutunud. Euroopa rahakotiraudu valitseva Saksamaa kantsleri Angela Merkeli soov kokkulepete ära teha on aga suurem kui novembris. Riiki ootavad septembris parlamendivalimised ning juhul, kui eelarve jääb õhku, võib see muutuda Merkeli jaoks sisepoliitiliseks valimisteemaks, millest oleks parem hoiduda. Küll on Merkel hoiatanud, et peab kokkuleppe saavutamist raskeks, aga hea poliitlik loob raskusi, et neid siis võidukalt ületada.

Prantsus-

maa president François Hollande esines sel nädalal Euroopa Parlamendi ees, kus kutsus üles majanduskasvu nimel pigem vähem EL-i eelarvet kärpima. Samas on Prantsuse erihuvi alati olnud põllumajandustoetused ja nende osas on Pariisi enam-vähem rahuldav kokkulepe juba koos.

Ja lõpuks – kõik Euroopa liidrid teavad, et läbikukkumine tähendaks jälle EL-i kohta levivaid halbu uudiseid, mida võiks pigem vältida. Probleeme riikide rahanduse ja majandusega on niigi palju ja üksmeelne heakskiit eelarvekavale annaks põhjust EL-ist vahelduseks ka midagi head rääkida.

TALLINNA BÖRSI JUHT ANDRUS ALBER LAHKUB AMETIST

Kuus aastat NASDAQ OMX Tallinna börsi juhtinud Andrus Alber lahkub Tallinna börsi juhatuse esimehe kohalt pärast teise ametiperioodi lõppu 8. veebruaril. „Pärast kaht ametiaega

olen otsustanud, et on õige aeg muutusteks,” ütles Alber. Uue juhatuse esimehe otsingud veel käivad ja ta nimetatakse ametisse kohe, kui lõplik valik on tehtud. **EPL**

TIIT VÄHI SOOVITAB ISEMAJANDAVAT EESTIT

Logistikaklastri korraldatud tipp-ettevõtjate ümarlaul soovitas Tiit Vähi tõsiselt mõelda IME ehk isemajandava Eesti kontseptsiooni taaselustamisele. Vähi toonitas, et suur osa meie tänaseid

tegemisi põhineb EL-i vahenditel ja uute finantseerimistootluste puhul tuleks eelistada valdkondi, mis annavad kõige rohkem tulemust. Positiivseks näiteks tõi Vähi Dubai arengu. **ERR**

SÕIDUAUTODE MÜÜK

10% suurenes sõiduauto-de jaanuari müük Eestis võrreldes mullusega. Tarbesõidukeid müüdi kolmandiku võrra rohkem. **EPL**

Opositsiooni maksureform eelistab väga madalat palka

Vasakpoolsete pakutav astmeline tulumaks võtab rohkem raha juba keskmise palga saajatelt.

Andres Reimer
andres.reimer@ep.l.ee

Keskerakonna koostatud maksupoliitika võrdlustabelist selgub, et praeguse valitsusliku proportsionaalse maksupoliitikaga võidab keskmise palga saaja seitsme aasta pärast ligi neli eurot kuus juurde.

Madala palga saajad võidaksid aga samas ajaperspektiivis iga kuu juurde vaid ühest eurost väiksema summa, sest nende teenistus tõuseb sama aja jooksul tõenäoliselt praeguse keskmise palgani. Madalpalgaliste maksuvõit kujuneks ligi seitsme euron kuus, kui neile makstav töötasu aastate jooksul üldse ei kasvaks.

Keskerakonna fraktsiooni majandusnõuniku Peeper Kadariku poolt sotside algandmetele ehitatud tabel koosneb kaheksast palgatase-mest. Tabelis näidatav kolmas palgaaste 864 eurot langeb ligikaudu kokku 2010.–2011. aasta keskmise brutopalgaga. Neljas pakutav võrdlusaste 1296 eurot on niisama suur kui konjunktuuriinstituudi prognoositav keskmine palk 2020. aastal.

„Praeguse majanduskasvu juures tõuseb keskmine brutopalk seitsme aastaga 1300 euron kuus, kuid areng võib osutuda kiiremaks,” ütles instituudi juhtivteadur Leev Kuum. „Sellepärast näib kõrgendatud maksuastme seadmine liiga madalale vale, mis võiks asuda 4000–5000-eurose kuupalga juures,” lisas ta.

Juba tuhandest eurost

Sotside pakutav tulumaksuaste seab kõrgendatud 26-protsendilise koormise 1000 eurost suuremale brutopalgale osale ja kehtestaks 192 euro suuruse maksuvaba miinimumi.

Keskerakond seadis 33-protsendilise lati 1331 euro

Koalitsioon lubab tulumaksu 2015. aastaks ühe protsendi võrra alandada.

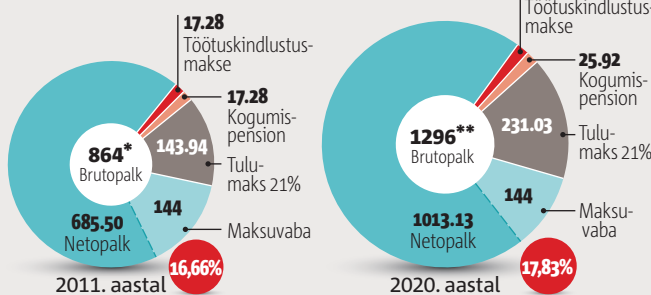
peale, nähes ette 179 euro suurust maksuvaba miinimumi. Koalitsioon soovib lubada tulumaksu 2015. aastaks ühe protsendi võrra langetada.

Keskmisele eestlasele jääks rohkem raha

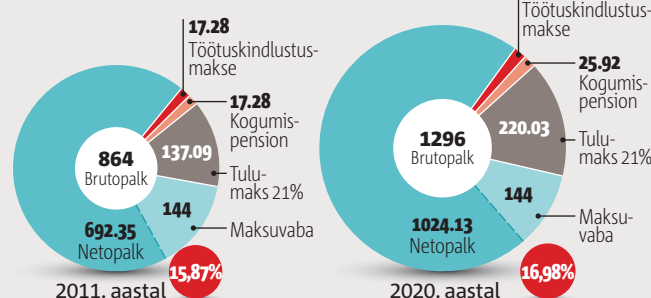
Keskerakonna maksupoliitika võrdlustabeli järgi erinevad keskmise palga saajate kavandatud muudatused vähe, kuid sotsid kavandavad lisamaksustamist 1000-eurose palga juures.

EURODES ● Efektivne maksumäär

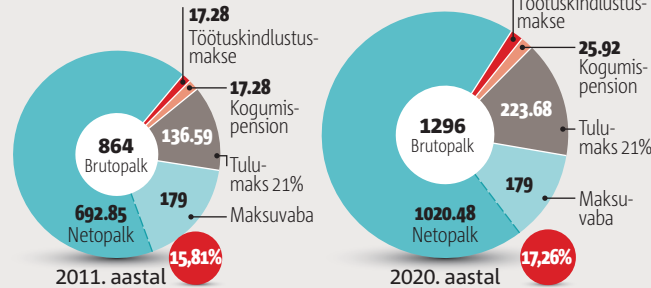
Täna olukord

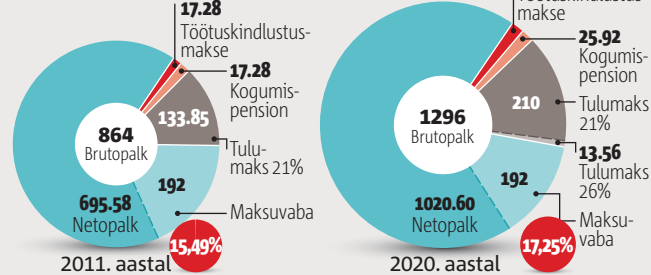
Valitsus vähendab tulumaksumäära 20%-le

Keskerakond – tulumaksuvaba miinimumi tõus 179 eurole ja täiendav maksuaste 33%

Sotsid – tulumaksuvaba miinimumi tõus 192 eurole ja täiendav maksuaste 26%

*Statistikaamet andmetel oli keskmine palk 2011. aastal 882 eurot. **Konjunktuuriinstituudi hinnangul kujuneb 2020. aasta keskmiseks palgaks 1300 eurot.

Allikas: Keskerakond; graafika: Maret Müür

Rahandusminister Jürgen Ligi pakkus Eesti Päevalehele jaanuaris antud intervjuus esimest korda välja idee tõsta maksuvaba miinimumi, mis on praegu 144 eurot kuus.

Vasakerakonda pakutud kõrgendatud maksuastmete peatne keskmise palgaga kattumine pole Keskerakonna maksupoliitika mootori Kadariku sõnul nende eesmärk.

„Õige oleks kõrgendatud

maksuastme sidumine keskmise palgaga, mitte aga ühe kindla summaga piiri määramine,” lausus Kadarik.

Dialoogi pole

IRL ja Reformierakond pole jõudnud maksuvaba miinimumi määras omavahelise dialoogini.

„Tulumaksuvaba miinimumi tõusuga väheneb inimeste maksukoormus,” ütles rahanduskomisjoni esimees Sven Sester IRL-i fraktsioonist. „Opositsiooni tabel on ten-

KOMMENTAARID

Meiega võidavad keskmise- ja madalapalgalisel

Kadri Simson

Keskerakonna fraktsiooni esimees

Tulumaksuprotsendi alandamisest võidaks 320-eurose kuupalgaga töötaja 19,58 eurot aastas ja 3500-eurose kuupalga saaja 385,92 eurot aastas. Keskerakonna maksukava erineb SDE käsitlestest sellega, et meie nägemuses algab kõrgema maksuastmega maksustamine suurema brutopalgaga puhul (1500 eurot ja rohkem). Samuti suunab Keskerakonna maksukava maksukoormuse rohkem kõrgemalpalgalistele. SDE kava viib aga riigieelarvest rohkem raha välja.

Soodustus keskmisele palgale

Eiki Nestor

sotsiaaldemokraatide fraktsiooni aseesimees

Keskerakonna pakutuga võrreldes on meie pakutu soodsam nende jaoks, kes teenivad kuni 1,5 keskmist palka. Poleks kõige mõistlikum, kui uus kõrgemate tuludele tulev maksumäär niivõrd palju tänasest erineks. Soov oma tulusid „optimeerida” on Keskerakonna variandi korral kindlasti suurem.

Meie jaoks tähendab täiendava astme sisviimine maksupoliitiliselt õiglasemat maksukoormust, sest täna maksavad oma sissetulekust suurema protsendi vähem teenivad maksumaksjad.

dentslik, kuna ühel juhul on püütud sisse tuua tulumaksuvaba miinimumi tõus ja teisel juhul mitte.”

Sester pakub maksuvabas-tust 500-eurosele summale, kuid ei seo sellist ilusat lubadust ühegi tähtsajaga.

Rahanduskomisjoni liige Remo Holsmer Reformierakonnast ütles, et „Näiteks miinimumi 144 eurolt 160 euron tõstmise mõju riigieelarvele on 25–27 miljonit eurot, mis pole komakoht, vaid tõsine eelarvepoliitiline väljakutse.” ●

Põllumajandustoetused doteerivad elustiili

Eestis suhtutakse Euroopa põllumajandustoetustesse kriitiliselt. Rahandusminister Jürgen Ligi on varem öelnud, et põllumajandus ei ole Euroopas tavaline tööstus. „Vabaturgu pole siin juba ammu, toetused on selgelt lii-

ga kõrged,” nentis rahandusminister. „Põllumajandust on algselt toetatud toidujulgeoleku eesmärgil. Tänapäeval aga aina tugevamini eluviisi, kultuuri, maastikke, keskkonda, regionaalpoliitikat silmas pidades.” ● **Kadri Paas**

Tallinna Linnakantselei

Linna õigusteenistuse nõuete osakond

võtab eelistatavalt asutusevahelise rotatsiooni korras teenistusse

ANALÜÜTIKA

(ajutiselt äraoleva ametniku asendaja)

Analüütiku peamised tööülesanded on

- linna õigusaktide, haldusmenetluse, õiguspraktika, kohtulahendite ja riikliku järelevalve teostajate ettekirjutuste ja hinnangute analüüsimine
- ettepanekute tegemine linna halduspraktika muutmiseks

Sobival kandidaadil on

- õiguslane kõrgharidus
- eesti keele oskus kõrgtasemel ja inglise keele oskus kesktasemel ametialase sõnavara valdamisega
- hea suhtlemis- ja eneseväljendusoskus nii kõnes kui kirjas
- võime töötada iseseisvalt ja meeskonnas
- hea analüüsivõime

Kasuks tuleb varasem töökogemus õiguslast kõrgharidust nõudval ametikohal.

Omalt poolt pakume huvitavat ja mitmekesist tööd toetavas meeskonnas, erialaseid koolitusvõimalusi, töökohta pealinna südames ning võimalust eneseteostuseks.

Rotatsiooni eeldatav kestus on 1,5 kuni 2 aastat. Valituks osutunud kandidaadi praeguse teenistuskohaga kokkuleppe saavutamisel peatatakse ametniku teenistussuhte saatvas asutuses ning ta võetakse teenistusse Tallinna Linnakantseleis. Rotatsioonitähataja lõppemisel tagab saatav asutus ametnikule vähemalt samaväärse ametikoha.

Kandideerimisel eelistame ametikoha täitmist rotatsiooni korras, välistatud ei ole ka rotatsiooniväline kandideerimine ja ametikoha täitmine konkursi korras ajutiselt äraoleva ametniku asendajana.

Seoses uue avaliku teenistuse seaduse jõustumisega 1. aprillist k.a muutub analüütiku ametikoht töökohaks (töötamine töölepingu alusel).

Motiveeritud avaldus koos elulookirjeldusega palume saata hiljemalt **20. veebruariks 2013**

e-postile gladis.kask@tallinnlv.ee

Lisainformatsioon: Terje Kraiss – õigusteenistuse nõuete osakonna juhataja, e-posti aadress: terje.kraiss@tallinnlv.ee, telefon 6404173

Lasnamäe Linnaosa Valitsus

TEATAB

Lasnamäe Linnaosa Valitsuses, Pallasti tn 54, I korruse infosaalis toimub Punane tn 41 kinnistu detailplaneeringu eskiislahenduse ja lähteseisukohtade avalik väljapanek alates 13.02.2013 kuni 19.02.2013 ja avalik arutelu toimub 20.02.2013 kell 16.00 Lasnamäe Linnaosa Valitsuses, Pallasti tn 54, II korruse saalis, ruum 203.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on Punane tn 41 kinnistule ehitusõiguse määramine ühekorruselise teenindushoone ehitamiseks.

SOTSIAALMAKS TÖÖVÕTJA MAKSUKS

Tekiks laiapõhjalisem ja sisukam arutelu ka näiteks Eesti teravishoiu rahastamise perspektiividest, kuna suurem hulk maksumaksjaid tunneks end sellega otseselt seotuna. Kui inime-

sed teevad ise reaalseid sotsiaalmaksu ülekandeid maksuametile, saab ümber aeg, mil nad räägivad „tasuta” arstibist, mida rahastab anonüümne haigekassa. **ARVED BREIDAKS** (ERR)

ROOTSI SEEST JA VÄLJAST

Kontrast selle vahel, mida arvatakse Rootsist väljaspool ja kohapeal, on harva olnud silmatorkavam kui praegu. Siin, kodus maailmatakse kõik mustaks: me räägime masstööpuudusest, haridus-

kriisist, ebavõrdsuse suurenemisest ja infrastruktuuri allakäigust. Ometi on Rootsi 1970. aastatest alates käinud maha märkimisväärsel eduteel. **STOCKHOLM EXPRESSEN**

VEAPARANDUS

Laupäevasesse artiklisse „Salauslik saar vabariigis – Eesti Pank” sattus ekslikult fakt, et keskpanga töötajad peavad Maardu mõisa rentimisel hinnakirja hindadest tasuma 15%.

Tegelikult peavad nemad, aga ka ülikoolid, mittetulundusühingud aja avaliku sektori asutused tasuma 75%. Vabandust eksituse pärast. **URMAS JAAGANT**

BRITID on Euroopa Liidu demokraatlikkuse tagajad

Kas Euroopa vajab britte?

Ian Buruma

Bard College'i professor

Paljud britid usuvad, et nende maa saaks täiesti edukalt hakkama ka väljaspool Euroopa Liitu. Iseseisvuspartei liikmed usuvad koguni, et Suurbritannia saaks paremini hakkama, nagu arvab ka arvestatav osa konservatiivide „euroskeptikutest”. Nemad unistavad Suurbritanniast kui omamoodi läänemaailma Singapurist.

See ongi põhjus, miks peaminister David Cameron tundis kohustust pakkuda brittidele rahvahääletust lihtsa küsimusega: sees või väljas? Cameron ise ei taha, et Ühendkuningriik EL-ist lahkuks, kuid ta teab, et tulevikuks on Briti valitsustel vaja olukorra lahendamiseks teatud liiki demokraatlikku nõusolekut.

Lubatud rahvahääletuse aasta 2017 on veel mugavalt kaugel. Vahepeal võib nii mõndagi muutuda. Pealegi, teised eurooplased võivad lõpuks Cameroniga nõustuda, et Euroopa järjest sidusam liit pole neile meele järele.

Kuid arvesse tuleb võtta veel üht küsimust: kui pal-

jud eurooplased tahavad, et Ühendkuningriik jääks Euroopa Liitu? Vastus sõltub osaliselt rahvusest. Väiksemad põhjapoolsed riigid nagu näiteks Holland on tavapäraselt soovinud, et britid osaleks. Ilma Ühendkuningriigita hakkaks Prantsusmaa neid kamandama, Saksamaa aga veelgi enam. Ka Saksamaa eelistaks oma Briti partnereid säilitada, selmet üksi Vahemere maadega vastakuti jääda. Kultuur mängib ikkagi rolli. Ja sakslastel on brittidega palju ühist – rohkem kui kreeklastega või isegi itaallastega.

Prantsusmaaga on teine lugu. Hiljutise rahvaküsitluse

Eurokraadid teadsid, mis oli parim. Liiga palju debatti oleks asja aeglustanud.

kohaselt sooviks 54% prantslastest, et Ühendkuningriik lahkus Euroopa Liidust.

Ka sellel võib olla omajagu pistmist kultuuriga. Kuid kultuur ja rahvus või isegi gollistlik soviniism pole piisav selgitus. Prantslased, kes soovisid brittide EL-ist lahkumist, olid suuresti vasakult tiival, aga paljud vastupidiste vaadete inimesed olid parempoolsed. Põhjus on ilmselt selles, et parempoolsete hulgas on neoliberaale, kes jagavad brittide suhtumist ettevõtlusesse ja vabakaubandusse.

Nagu vasakpoolsed kõikjal, nii ka Prantsuse vasakpoolsed eelistavad riigi kontrolli majan-

duse üle pigem koos sotsiaalsete ja majandusküsimuste tehnokraatlike kui liberaalsete lahendustega. Selline mõtlemine on olnud Euroopa institutsioonide arengus oluline.

Ebademokraatlikud juured

Jean Monnet, üks Euroopa ühinemise ristiisad, oli selle suundumuse kehtastus – sündinud bürokraat, kes ei usaldanud poliitikuid. Monnet ja teised Euroopa tehnokraadid polnud otseselt demokraatia vastased, kuid oma innukuses Euroopa eripalgeliste rahvuriikide ühendamisel paistsid nad seda eiravat. Eurokraadid teadsid, mis oli Euroopa kodanike jaoks parim. Liiga palju avalikku kodanike ja nende poliitiliste esindajate debatti ja vahelesegamist oleks ainult asja aeglustanud.

Planeerimise rõhutamine on üks põhjus, miks „Euroopa projekt” on vasakpoolsetele alati meeldinud. Vasakpoolsed on ka rahvuslusest alati eemale hoidnud, see kartus võrsust kahest suurest Euroopa sõjast. Britid, kelle Churchilli-stiilis rahvuslus aitas Hitleri rünnakud võita, pole seda hirmu iial jaganud. Ja sügav uhkus Briti liberaaldemokraatlike traditsioonide üle on nad teinud Brüsseli bürokraatide sevimise suhtes kahtlustavaks.

Ja see on põhjus, miks Euroopa vajab britte: mitte kui panganduse ja kaubanduse offshore-keskust, vaid kui EL-i bürokraatiala rasket, küsimusi esitavat jäigalt demokraatlikku partnerit.

Project Syndicate, 2013 ●

KAS Eesti ettevõtjad on palgaga liiga kitsid?

Ettevõtja ahnusel on Eestis tugev piir ees

Maris Lauri

majandusanalüütik

Kogu maailmas, eriti selle jõukamas osas täheldatakse üpris sarnaste asjade juhtumist: rahvastik vananeb, tööealiste arv väheneb, reaaltulud kipuvad vähenema, tööpuudus kasvab. Rahvast ärritavad tippjuhtide ülikõrged palgad ning kasvavad sissetulekuerinevused. USA-s käib vabariiklaste ja demokraatide vahel maksude tõstmise ja sotsiaalse iseloomuga eelarvekulutuste üle sõnasõda. Prantsusmaa püüdis kehtestada koguni 70%-st maksu-määrä ning britte ärritavad hiljuti hädas olnud pankade rikkalike boonuste maksmise plaanid. Ka Eestis räägitakse tulude teistsugusest ümberjaotamisest, palkade tõstmise vajadusest ja võimalustest ning – küll suhteliselt tagasihoidlikult – ettevõtete kasumlikkuse piiramisest.

Kas ettevõtjad on muutunud ahnemaks ja töötajad laisemaks – nagu aeg-ajalt väidetakse, ja mitte üksnes Eestis?

Väga üldiselt jaotub majanduses toodetud uus väärtus kaheks: kasumiks ja palgaks. Palgana tuleb siin mõista töötasu koos kõigi sellega seotud maksudega, sama kehtib ka kasumi kohta. Seega kasum enne tulumaksustamist ning palk koos tulu- ja sotsiaalmaksudega.

Kriis tähtsustas palkasid

Arvud näitavad, et kasumi ja palga vahekord on viimastel aastakümnetel enam-vähem kõikjal maailmas muutunud palga kahjuks. Eestiski liikusid asjad esialgu samaviisi, kuid sajandi alguses vahekord stabiliseerus umbes 72% tasemel (kogukasum võrdus 72%-ga palgakuludest – toim). Olukord muutus 2006. aastal, mil tööjõunappuse tõttu hakkasid palgad kiiresti kasvama. Majanduskriisi puhkemine 2008. aasta lõpus viis kasumi-

palga vahekorra veelgi kehve-maks, sest ettevõtete kasumid sulasid silmanähtavalt, kuid palgakulude langus oli oluliselt tagasihoidlikum. 2009. aastal oli suhe pisut üle 36%.

2010. aastast alates hakkasid kasumid Eestis taas suure-nema, kuid palgakasv jäi oluliselt tagasihoidlikumaks. Siiski ei saa väita, et keskmine ettevõtja oleks praegu Eestis kitsim või ahnem, kui ta oli 2006. või 2007. aastal: viimased andmed viitavad sellele, et kasumi-palga suhe oli 56%.

Eesti kuulub nende väheste riikide hulka, kus valitsevad palgakasvu toetavad tegurid.

Süvenev kvalifitseeritud tööjõu nappus hakkab kindlasti palku tõstma, esialgu üksikutele erialadel ja valdkondades, kuid tulevikus juba kogu majanduses laiemalt. Meil võib ju olla suhteliselt kõrge tööpuudus ning hulgaliselt vähesel või sobimatu kvalifikatsiooniga töötajaid, kuid neil on võimalus minna sama tööd tegema Soome, kus nad saavad kordades kõrgemat palka ning tulevikus ka kõrgemat pensioni.

Pole midagi teha, ka nn odavad tööd lähivad Eestis tulevikus kallimaks, sest nende tegijaid jääb veelgi vähe-maks. Vähe sellest, praeguse madal palk ning esmatarbe-

Ei saa väita, et Eesti keskmine ettevõtja oleks praegu kitsim, kui ta oli 2007. aastal.

kaupade ja -teenuste kallinemine on just seda seltskonda kõige valusamalt hammustanud, mis tähendab, et nende soovimatus Eestis madala palgaga tööd teha on ülisuur.

Kasumi ja palga vahekorda ei mõjuta üksnes majandus-seis või vaba tööjõu olemasolu. Võib täheldada, et jõukamates Euroopa riikides on see suhe madalam, Kesk- ja Ida-Euroopas kõrgem.

Üheks erinevuse põhjuseks on erinev riskitase: riskantsemates olukordades pole mitte üksnes laenude intressimäärad kõrgemad, vaid ka kasumiootused on suuremad, sest kahju saamise tõenäosus on

suurem. Arvestades seda, et Eesti majandusriskid on võrreldes 2005. aastaga langenud, võiksid ka siinsed oodatavad kasumimäärad olla varasemast tagasihoidlikumad. Teisisõnu: kasumi-palga suhe ei peaks tõusma tagasi 72% tasemele.

Teiseks riikidevaheliste erinevuste põhjuseks on ametiühingute erinev mõjujõud ühiskonnas. Kuigi ametiühingute mõju on kõikjal maailmas nõrgenenud, ei ole ühiskonna ootused ja hinnangud samavõrd kiiresti muutunud.

Eestis surve palgakasvuks

Kolmandaks ei tasu unustada majanduste erinevaid struktuure: mõni sektor on teistest kasumlikum. Samuti on täheldatud, et tootmise suurem automatiseerimine tähendab seda, et palgakasv jääb kasumite kasvule alla. Automatiseerimise mõju on siiski mõneti vastuoluline: selle tulemusel töötajate arv küll väheneb, kuid nende oskustega seotud nõudmised on suuremad ning nad saavad ka suuremat palka. Individuaalsel tasemel võib võit reaalselt olla väga märkimisväärne, kuid majanduses kokku ei pruugi palgasummad väga oluliselt kasvada.

OECD on oma uuringus viidanud sellele, et viimastel kümnenditel nihkus majanduslike eesmärkide seadmine tootmismahult ja käibelt aktsiahindadele, see aga pani ettevõtete juhte keskenduma tegevustele, mis tõstsid kasumeid ja kärpisid kulusid, sealjuures palgakulusid. Nii et teatud määral oli maailmas toimunud kasumite ennakasv seotud ka juhtimiseesmärkide muutusega ja finantsvarade inflatsiooniga.

Praegu tundub, et maailmas on tugevamad kasumi kasvu toetavad protsessid, kuid Eesti kuulub ilmselt nende väheste riikide hulka, kus juba praegu või siis kohe-kohe, hakkavad palgakasvu toetavad tegurid domineerima. See iseenesest ei ole halb, sest palgakasvul on tarbimisele positiivne mõju, aga kasumite kasv seostub rohkem ekspordiga. Olukorras, kus maailma majandusel on ahtad kasvuvõimalused, tuleb ettevõtetele paratamatult rohkem tähelepanu pöörata siseturule. Ei tasu unustada sedagi, et palgatõus tähendab nii palga kui ka tarbimisega seotud maksutulude suurenemist. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

Hammastest võib saada vahel tõelise peavalu

**Tarkusehammaste
ilmudes tasub nende
edasist saatust üsna vara
hambaarstiga arutada.**

Kaire Talviste
kaire.talviste@epl.ee

Tarkusehambad võivad kujuneda tarvilikuks, et täita mõne hamba eemaldamisest tekkinud tühemikku. Nad võivad olla rahulikud kaasreisijad, kuni ei põhjusta probleeme. Ent neist võib kujuneda tõsine katsumus, kui neisse tekiavad augud ja hamba alla põletikud, kui nad oma halva asendiga suruvad purihambale ja lükkavad viltu terve hambari vi või jäävad igeme sisse peitu ja ilmutavad oma kohalolekut

aastate pärast peavaludena. Millisel juhul peaks hambad eemaldama ja millal on selleks parim aeg? Neile küsimustele annab vastuse näo- ja lõualuukirurgia keskuse arst Irina Raudjärv.

Tarkusehambad on viimase suhu ilmuvad kaheksandad hambad. Mõnel inimesel tarkusehambaid ei tulegi, mõnel tuleb vaid osa neist, mõnel aga võib neid olla isegi topelt, ehk tulevad ka üheksandad hambad. Mõnel jäävad tarkusehambad aga igeme või luu sisse peitu – neid nimetatakse peetunud tarkusehammasteks.

Vältimaks tarkusehammastega kaasneva võivat valu ja muret, soovitatakse enamasti teismeeas või varastes 20-ndates lõikuvad tarkusehambad

kohe ka eemaldada. Siis pole hammaste juured väljaarenenud, need on oluliselt lühemad ning hammaste eemaldamine lihtsam. Ülevaate sellest, millised hambad võivad probleeme tekitada, mis asendis on hambakroon ja kas sel on ruumi lõikumiseks, annab panooramröntgenülevõtte.

Terve hammas võib jääda

Lõikunud tarkusehammas, mis osaleb mälumisfunktsioonis ja pole haige, võib suhu jääda. Dr Irina Raudjärv tõdeb, et on inimesi, kellel on täiesti terved ja ilusad tarkusehambad, mille niisama väljatõmbamine pole tarvilik ega põhjendatud.

Tarkusehammast saab ka kaariese korral ravida, kuigi hambaarstid ei pea seda eri-

Prillid!

Läätsed!

Päikeseprillid!

Lai valik

Parim kvaliteet

Professionaalne teenindus

**Tallinnas Endla 12 kaupluses prillid kiirtööna!
Püsiklientidele alati soodsamad hinnad ja eripakkumised.**

TALLINN

Pärnu mnt 10
telefon 627 0110
E-mail: pamumnt@eagle-vision.ee

Endla 12
telefon 662 1150
E-mail: endla@eagle-vision.ee

Paldiski mnt 102 (Rocca al Mare
kaubanduskeskuse 1. korusel)
telefon 665 9105
E-mail: rocca@eagle-vision.ee

RAKVERE

Põhjakeskus, Tõrremäe
telefon 326 0500
E-mail: rakvere@eagle-vision.ee

TARTU

Tasku keskus, Turu 2
telefon: 733 3938
E-mail: tartu@eagle-vision.ee

Lõunakeskus, Ringtee 75
telefon: 731 5638
E-mail: lounakeskus@eagle-vision.ee

PÄRNU

Rüütli 39
telefon 445 1900
E-mail: pamu@eagle-vision.ee

Kaubamajakas, Papiniidu 8/10
telefon 445 5979
E-mail: kaubamajakas@eagle-vision.ee

EAGLE VISION
Elu on vaatamist väärt
www.eagle-vision.ee

Tarkusehammastel pole mõistusega seost

● Täiskasvanutel on kuni 32 hammast. Tarkusehambad lõikuvad suhu kõige hiljem hambaakaare viimasteks hammasteks ehk kolmandateks purihammasteks. Suhlõikumise aeg on enamasti 16–25 aasta vanuselt. 84 protsendil 20-aastastest patsientidest on alumised tarkusehambad peetunud ehk retineerunud, mis tähendab, et hambal ei ole piisavalt ruumi suhu lõikumiseks. ● Tarkusehammastel on mõistusega üksnes niipalju seost, et need kasvavad suhu hilises teismeeas – siis võib inimest juba tagaks pidama hakata. Pärast tarkusehammade väljatõmbamist ei jää keegi rumalamaks. ● Tarkusehammade puhul on kõige ohtlikum see, et nad on otse neelu kõrval ja sealt läheb

infektsioon kergesti edasi. Kui tekib väljakujunenud turse ja neelamistakistus ning kõrge palavik, tuleb kohe pöörduda arsti poole. Tarkusehambad võivad põhjustada väga kiiresti väga eluohtlikke seisundeid, ka pealtnäha täiesti süütud ja terved hambad. ● Juhul kui tarkusehambad ei mahu korralikult suhu ja sellest tingitult tekivad korduvad põletikud hammast ümbritsevates kudedes, tuleks tarkusehambad eemaldada. ● Kui patsiendil on suus kõik hambad, ei ole tänapäeval näidustatud tarkusehammade ravi, sest kord juba kaariesest haaratud tarkusehambad viitavad sellele, et patsient ei pääse neid hambaharjaga korralikult nagunii puhastama – sellisel juhul on suu-

re tõenäosusega tulemus see, et hammas tuleb varem või hiljem eemaldada. Ka on tädisega hammas oluliselt nõrgem ning hamba eemaldamisel rakendatavale jõule see enam vastu ei pea – suure tõenäosusega murdub hammas ja olukord on raskem nii patsiendile kui ka arstile. ● Mõningatel juhtudel ei pea arst tarkusehammade eemaldamist vajalikuks. Näiteks kui eeshambad puuduvad ja tarkusehambaid saab kasutada proteetilisest töödel tugihammastena. Ka viimasel juhul on korrektse hügieeni tagamiseks ja sellest johtuvalt nende tervise säilitamiseks esmatähtis tarkusehammade ligipääsetavus.

Allikas: hambaarst Kristo Ivanov, Tartu Postimees

Kui Euroopa ravikindlustuskaart on kaasas, tagab see kõigile pereliikmetele rahulikuma puhkuse.

Foto: Shutterstock

EL-is reisides ära unusta koju Euroopa ravikindlustuskaarti

Kui kavandate puhkust EL-i piires, peab teil kaasas olema Euroopa ravikindlustuskaart või selle asendussertifikaat.

Ajal, mil inimesed aktiivsemalt ringi reisivad, saab haigekassa iga päev päris mitu abipalvet inimestelt, kes on välismaal viibides ootamatult haigestunud ja abi saamiseks arsti poole pöördunud. Seejärel esitatakse neile aga üpris kopsakas arve ning ilma Euroopa ravikindlustuskaardiga jäävad inimesed selle tasumisega hätta.

Euroopa ravikindlustuskaart kehtib ainult ravikindlustusega inimestele.

Euroopa ravikindlustuskaart peaks tagama, et patsient välisriigis osutatud raviteenuse eest ise maksma ei pea ja tasu maksmise võtab üle haigekassa. Meeles tuleb pidada, et vajaminev arstiabi ei ole siiski päris tasuta – endal tuleb maksta omavastutustasud (visiidi-, voodipäevatasu jne) asukohamaa tariifide järgi. Samuti ei kata kaart riiki-

devahelise transpordi kulusid – kui patsient tuleb terviseseiundi tõttu transportida sihtkohast näiteks kiirabiautoga või helikopteriga Eestisse. Seejärel tuleks alati teha ka reisikindlustus, mis katab ühtlasi need kulud.

Kehtivusaeg kolm aastat

Euroopa ravikindlustuskaarti saab tellida nii endale kui ka oma pereliikmetele riigiportaali eesti.ee kaudu. Samuti võib taotluse ise haigekassa kodulehel ja klienditeenindusbüroos tuua või selle kohapeal täita, taotluse saab haigekassasse saata ka postiga või digitaalselt allkirjastatuna e-postiga. Taotluse vorm on haigekassa kodulehel ja klienditeenindusbüroos, samuti postkontorites üle Eesti. Kaart on kõigile tasuta.

Euroopa ravikindlustuskaart kehtib ainult ravikindlustusega inimestele. Kui kaart on olemas, aga ravikindlustus enam ei kehti, ei saa kasutada ka kaarti. Euroopa ravikindlustuskaardi kehtivusaeg on kolm aastat, seejärel tuleb tellida uus. Sestap kontrollige alati üle, et teie ravikindlustuskaart poleks aegunud – siis ei tule ebameeldivaid üllatusi. **• Eesti haigekassa**

Viirused ja diabeedi riskid

Tsütomegaloviirus (CMV) kuulub selliste viiruste hulka, mida enamik nakatunud inimestest kannab endas ilma tõsiste haigustunnuste avaldumiseta. Kui see viirus saadakse, jääb see organismi kogu eluks ning kuigi CMV on tavaliselt puhkeseisundis, võib see mingil ajahetkel uuesti aktiveeruda. Ajakirjas Immunity and Ageing ilmunud artikkel näitas rahvusvaheline teadlaste rühm, et nakatumine CMV-ga on vanemaealistel inimestel II tüüpi diabeedi üheks olulisemaks riskiteguriks. Rasvumine, vähene füüsiline aktiivsus ja vananemine mõjutavad insuliini resistentsuse teket, ja see on algava diabeedi üheks esimeseks märgiks. Siiski areneb vaid kolmandikul insuliini resistentsusega patsientidest välja II tüüpi diabeet. Sellise erinevuse põhjused on siiski veel suhteliselt ebaselged.

Oma osa mängivad siin nii geneetilised kui ka keskkonategurid, aga ka põletikud.

CMV ja II tüüpi diabeet

II tüüpi diabeeti põdevatel patsientidel on põletikumarkerite tasemed tavaliselt kõrgenenud. Leideni ja Tubingeni ülikooli teadlased võrdlesid enam kui viiesajal uuringus osalenud inimesel glükosi regulatsiooni CMV antikehadega ning leidsid, et CMV olemasolu seostub II tüüpi diabeediga.

Uurijate hinnangul võib CMV toimida otseselt või kaudselt kõhunäärmerakkudele, põhjustades immuunsüsteemi rünnakuid kõhunäärmele. Seega, kui teadlased leiavad tee, kuidas CMV-infektsioonist jagu saada, võib seeläbi vähendada ka diabeedi levikut.

Diabeet ehk suhkurtõbi on energiaainevahetuse häire, mis on tingitud kõhunäärme vähesest insuliinootmisest või insuliini toime nõrgenemisest ja insuliini eritumise puudulikkusest. **• Katrin Sak**

Hammaste eemaldamine

Eestis, nagu enamikus Euroopa riikides, kasutatakse tarkushammaste eemaldamiseks lokaalset anesteesiat ehk patsient on ärkvel ja tuimestatakse ainult operatsiooni ala. Mõnedki patsiendid üritavad arsti veenda, et neid tuleks operatsiooni ajaks uinutada. Üldanesteesias (mis paneb patsiendi magama) tarkushamba eemaldamine ei ole dr Raudjärve sõnul vajalik ja on näidustatud vaid patsiendi kaasuvate üldhaiguste korral. Intravenoosse anesteesia kasutamine on aga väga levinud USA-s. „Olin just sel suvel kolm nädalat Cincinnati ülikooli kliinikus kogemusi vahetamas ja nägin sealset probleemi,” tõdeb ta. Seal tõmmatakse noortel inimestel aja kokkuhoiu eesmärgil üldanesteesiaga neli tarkushammast korraga välja. Lokaalanesteesia on aga vähem traumaatiline, üldanesteesiaga võivad kaasneda raskemad tüsistused. „Inimesed, kes väga-väga

Tarkushambad võivad põhjustada väga kiiresti väga eluohtlikke seisundeid.

kardavad, nendega sõlmin ma kokkuleppe, et võtame ühe hamba kohaliku tuimestusega ära ja kui ta ei suuda seda taluda, siis järgmisel korral kaalume üldanesteesiat. Kõik nad on tulnud tagasi ja on rõõmsad, et ei lasknud üldnarkoosi teha,” tõdeb ta. Moodne anesteesia võimaldab teha väga keerukaid operatsioone nii, et patsient valu ei tunnegi.

Operatsiooni käik sõltub mitmetest teguritest, nagu hammaste arv ja asend, hambajuurte pikkus ja kuju, ümbritseva luukoe paksus, mis omakorda sõltub patsiendi vanusest. Kui tegemist on peetunud tarkushambaga, tehakse nii limaskestast kui ka luukoe lõige. Hammas vasetatatakse ümbritsevast koest ja eemaldatakse. Haav suletakse õmblustega, mis enamasti sulavad ega vaja eemaldamist. **•**

ti mõttekaks. Ravi on kallisk ja on oht, et hammas muutub põletikuliseks ning siis on selle eemaldamine ebameeldivam. „Mõnikord tehakse meil tarkushambale täidis, ent mujal maailmas nende ravisse ei investeerita,” lisab dr Raudjärve. Kuna tarkushammastel on erinev arv juuri, siis juure-ravi neile ei tehta.

Tarkushamba eemaldamise näidustuseks on sageli põletik, mõnikord ka ortodontilised põhjused: nt on hammas viltu ja surub purihambale ning seeläbi vajuvad ka esihambad viltu. Kui tarkushamba lõikumiseks pole lõualuus piisavalt ruumi, kasvab see vales asendis ja seda nimetatakse peetunud tarkushambaks. Kui hammas tuleb nähtavale ainult osaliselt, nimetatakse seda osaliselt peetunud hambaks. Kui hammas pole suus nähtav, jääb limaskestaga ja sageli luuga kaetuks, nimetatakse seda täielikult peetunud tarkushambaks. See jaoitus on väga oluline mõistmaks, millise hamba eemaldamisega tasub kiirustada.

Peetunud tarkushambad

Osaliselt peetunud hammast kahjustavad mikroobid kiiremini kui tavalist suus olevat hammast. Ja ohus on just see osa, mis jääb igeme alla varju ja mida ei saa pesta. Kaasnevad valu, infektsioonid ja naaberhamba kahjustamine.

„Kui hammas on osaliselt igemega kaetud, on seda raske pesta. Igeme vahele võib tekkida tasku, limaskestast koo-bas, kuhu kogunevad mikroobid ja mõnikord eritub sealt suhu ebameeldivat maitset ja lõhna,” kirjeldab dr Raudjärve.

Täielikult peetunud hammas võib areneda lõualuus nii, et avaldab survet kõrvalasuvatele hammastele, õhonestab lõualuud, hamba juured põimuvad lõualuus ning mõjutavad närvi ja sageli esinevad ebamääraseid näo- ja peavalud. „Eemaldamise vajadust näeb esimesena teie hambaarst, kes saadab teid peetunud tarkushamba operatsiooniks näo- ja lõualuudekirurgi juurde. Kui hammas ei ole peetunud, võib eemaldamist teostada hambaarst,” ütleb dr Raudjärve.

Näo- ja lõualuukirurgia keskuse arst Irina Raudjärve

Foto: Vallo Kruuser

CARMOLISE TOOTEVALIK TÄIENE MEEMAITSSELISTE KARAMELLIDEGA

Veebruarist on apteekides saadaval uus meemaiteline Carmolise ürdikaramell.

Olemasolevate tugevamaitsete suhkruga (sinine pakend) ja suhkruvabade (roheline pakend) Carmolis-ürdikaramellide kõrval sobib see oma maheda maitse poolest ka lastele. Värskendavad meemaitseelised ürdikaramellid sobivad kasutamiseks käheda kurgu ja kinnise nina korral.

Carmolise tooteperekonda kuuluvad karamellid ja til-

gad on valmistatud aastast 1610 pärineva kloostriretsepti järgi 10 taime eeterlikest õlidest (harilik aniis, hiina kaneel, harilik sidrunhein, harilik sidrunipuu, tähtklavendel,

lõhnav muskaadipuu, nelk, lavendililehine salvei, laialehine lavendel ja tüümian).

Meemaitseelised karamellid on kollases pakendis.

Abiks sinu liigestele!

Kahekordse jõuga Bio-Glucosamine FORTE

Pakkumine kehtib veebruaris hästivarustatud apteekides.

a. Apotheka

kuni
-20%
Apotheka apteekides

EE-Glucosamine AD, 07.11.2012

VÄLISNÄITUSED EESTISSE

Kultuuriministerium esitas tänasele valitsuse istungile uue muuseumiseaduse, mis loob rahvusvahelise näituste kahjuhüvitiste süsteemi, et Eestisse tuleks kallimaid välisnäitusi. **EPL**

ERM KOGUB EESTI HIPIKULTUURI

Eesti Rahva Muuseumis on valmimas näitus „Nõukogude lill-lapsed“, mis käsitleb 1970. aastate hipikultuuri Eestis. Korraldajad kutsuvad üles näituse valmimisele ja ERM-i koguma ning koguma 20. veebruari- ni teemakohaseid esemeid, fotosid ja videomaterjali. Näituse kuraatorid on Terje Toomistu ja Kiwa. **EPL**

NÕGENE OOTAB KANDIDAATE EFI NÕUKOKKU

Vastuseks filmirahva üleeilsele murekirjale teatas kultuuriministeriumi kantsler Paavo Nõgene eile, et ootab filmivaldkonna inimeste seast 18. veebruariks avaldusi kahele Eesti filmi instituudi (EFI) nõukogu liikme kohale. Murekirjas nenditi, et instituudi loomine on olnud läbipaistmatu ning filmivaldkonna inimesi pole sellesse piisavalt kaasatud. **EPL**

mi instituudi (EFI) nõukogu liikme kohale. Murekirjas nenditi, et instituudi loomine on olnud läbipaistmatu ning filmivaldkonna inimesi pole sellesse piisavalt kaasatud. **EPL**

Katrin Maimik: uus „Karikakramäng“ räägib armastuseks valmisolekust

Intervjuu

Andres Laasik
toimetaja

**Ühe pealkirja alla koon-
datud kolm uut lühifilmi
kannavad üht teemat:
kuidas käitub inimene
oma elu kriisipunktis.**

Täna esilinastuv kolmest lühifilmist koosnev nn kassett „Karikakramäng II“ on saanud oma nime 1977. aastal Tallinnfilmis Peeter Simmi, Olav Neulandi ja Peeter Urbla koostöös valminud samalaadse teose järgi. Kahte „Karikakramängu“ ühendab see, et mõlemas mängib Eesti filmi klassik Arvo Kukumägi. Kahes lühifilmis osalenud Katrin Maimiku sõnul on kõigi kolme teose autorid omavahel mõttekaaslased.

●● **Kust tuli idee teha kassett? Kes on algataja?**

Idee tekkis spontaanselt. Kui selgus, et valmimas on kolm filmi, mil on ideelisi kokkupuutepunkte, siis miks mitte ühendada neid tervikuks. Ka kinosõpra huvitab pigem täispikk formaat kui mitu lühifilmi eraldi.

●● **Kuidas täpsemalt seletada lahti ühendavaid temaatilisi sidemeid kolme erineva teose vahel?**

Kõik kolm filmi räägivad olukorrast, kus inimene on jõudnud oma elus kriisiperioodi. Sellel ei ole otseselt negatiivset tähendust ja see kriis on kui muutumispunkt. Need on hetked, kus inimene peab tege-

ma valikuid, mis mõjutavad tema ülejäänud elu. See on kiusatuste ja kõhkluste rägastik. Ühte osa inimesest kisub uue ja tundmatu poole, teine osa temast klammerdub tuttava ja turvalise külge. Ka karikakramängu kujund kolmikfilmi pealkirjas viitab armastuseks valmisolekule ning samas hirmule, et kui see armastus ükskord peale tuleb, siis mis kõik võib juhtuda.

●● **Kas tegijate vahel on vaimseid seoseid, mis kassetti tegema sundisid? Kui jah, siis millised?**

Me ei ole korraldanud omavahel spiritistlikke seansse, et oma vaimseid sidemeid tementeerida. Loomulikult eeldab koostöö sarnast maailmataju. Kui sind köidavad samad lood, ajavad naerma samad naljad ning tekitavad hinge- liigutust samasugused seisundid, siis on alust arvata, et koostöö ka klapib. Ja loomulikult oleme me kõik äärmiselt meeldivad inimesed.

●● **Kuidas on need teosed seotud filmialase stuudiumiga?**

Jüri Sillartilt õnnestus veel tema elu ajal saada filmi „Foto“ valmimiseks volikiri Balti filmi- ja meediakooli (BFM) tehnika kasutamiseks ning „Höbepulm“ on Mihkel Soe BFM-is tehtud magistritöö. „Foto“ stsenaariumi arendasin Prantsusmaal ja Rumee-nias rahvusvahelise noorte filmitegijate programmi Nisi Masa töötubades.

●● **Kes on Katrin Maimik rohkem, lavastaja või filmi jaoks loo kirjutaja?**

Ma veel otsin endale kohta fil-

Andres ja Katrin Maimik, Kiwa ja Eero Spriit „Höbepulma“ võttel

Foto: Ants Liigus

mipäikese all. Nii kirjutaja kui ka lavastajana. Alles koputan ustele, mida hiljem siis jalaga lahti lüüa. Peale selle olen ma ema, abikaasa, üliõpilane, ettevõtja ja suhtekorraldaja.

●● **Millal need kaks filmi said loodud, kui 2012. aastal käis täie rauaga „Eesti film 100“ teavitamistöö?**

„Foto“ võtted olid tegelikult juba 2011. aasta augustis. Ja „Höbepulm“ filmiti 2012. aasta suvekuudel, mil oli ka „Eesti film 100“ rindel rahulikum aeg.

●● **Nüüd isiklikku. Enne Maimikuks saamist oli olemas Kat-**

rin Ruus. On olemas operaator Ago Ruus, epiteeti mittevajav Jaan Ruus. Kellega oled sugu-

lussuhtes? Minu vana-vana-vanaisa nimi oli küll Jaan Ruus, aga olgu- gi et filmikriitik Jaan Ruus on väärikas eas, nii varajasse aega tema sünnidaatum siiski ei ulatu. Ükskord naistearsti juures eeldati, et Jaan Ruus on mu isa, ja paluti edasi öelda, et nad otsivad teda taga. Küll aga tean, et olen kauges suguluses riigipööraja Neeme Ruusiga ning tema kaudu ka tema tütre Ingrid Rüütliga. ●

„Karikakramäng II“

„Aitäh, et sa minuga juhtusid“

●● **Režissöör ja stsenaarist:** Elina Naan

●● **Operaator:** Mihkel Soe

●● **Originaalmuusika:** Rein Fuks

●● **Osades:** Ivo Reinok, Johan-

nes Naan, Liis Lindmaa jt

„Foto“

●● **Režissöörid:** Jan-Erik Nõgis- to ja Katrin Maimik

●● **Stsenaarist:** Katrin Maimik

●● **Operaator:** Mihkel Soe

●● **Kunstnik:** Elo Soode

●● **Osades:** Arvo Kukumägi, Helen Ehandi, Henry Orlov jt

„Höbepulm“

●● **Režii ja stsenaarium:** Andres ja Katrin Maimik

●● **Operaator:** Mihkel Soe

●● **Kunstnik:** Kristiina Ago

●● **Osades:** Anne Reemann, Eero Spriit, Loore Martma jt

●● **Esilinastus** täna Solarises

Kunstnik Sarah Maple – naeratav feminist

**Linnagaleriis avatud
näitus kasutab feminismi
idee kohaleviimiseks
teravaid kujundeid.**

Kaarel Kressa
kaarel.kressa@epl.ee

Hääleta minu poolt või oled seksist/islamofob/rassist, kuulutab Linnagalerii vaateaknal Sarah Maple, muslim, feminist ja kunstnik.

„Ma olen eelkõige tahtnud, et mu teosed provotseeriks inimesi kuidagi reageerima, see ongi kunsti mõte,“ ütleb ka ise

näituse avamisel käinud Maple. „Enamik mu teoseid on kas humoorikad või üritavad vaataja maailmanägemist kuidagi kõigutada. No ja kui sa inimeste uskumuste kallale lähed, siis loomulikult saab keegi vihaseks, aga see on protsessi osa.“

Huumor, mitte hala

Autoportreel „Haram“ („Patt“) hoiab pärsia-briti segaperes sündinud kunstnik süles armast väikest põrsast. Kuigi elusate sigade silitamine ja sealiha söömine on kaks iseaaja, sai teost eksponeerinud Londoni galerii muslimi-

telt ohtrasti ähvardusi ja selle aknad löödi sisse. „Briti muslimite ühendus ei mõistnud teost ametlikult hukka, nad lihtsalt ütlesid, et kuigi mul on sõnavabadus, siis nemad ei ole minuga nõus,“ ütleb Maple. „Olen kogu maailma muslimitelt ka palju positiivset tagasisidet saanud, eriti noored neid kirjutavad, et neile meeldib see, mida ma teen.“

Feminismi võidust on kunstniku sõnul vara rääkida, kuni lobbab naistevastane vägivald ja püsib palgalõhe. Aga ka feminismi eelistab ta edendades huumori, mitte halamisega.

„Autoportree kassi ja vanavanematega“ – Maple'i ema muslimitest vanemad ütlesid tütrest lahti.

Foto: Vallo Kruuser

Ühes fotoseerias näeb Maple'it eri muinasjutukleitidesse rietatuna. „Tegin selle seeria, mõeldes väikestele tüdrukutele, kes tahavad printsessid olla,“ ütleb kunstnik. „Nii et ka Lumivalgeke võib olla teadlane ja Okas-roosike kirurg.“

Maple'i teostest aru saamiseks ei ole vaja eriharidust ja stiil on plakatlikult lihtne. Näituse üks saatetekst parodeeris kunstiteadlasi: „Tema binaarsused on niihästi pilkupüüdvad, hirmuäratavad kui ka kastreerivad.“ Kunstniku sõnul ei meeldi talle arusaam, et kunstikriitik ei tohi normaalses emakeeles kirjutada. „Nende jutt on nii intellektuaalne, et ei puuduta õieti kedagi. See saadab tava- inimesele sõnumi, et kunst pole teiesugustele mõeldud. Mina tahaksin, et inimene tänavalt suudaks end minu töödega suhestada.“ ●

1

aasta pärast algavad Sotšis XXII taliolümpiamängud. Täna on võimalik soetada suurvõistluse pileteid. Odavaimad hinnad algavad 500 rublast ehk 12 eurost, Sotši mängude keskmis-

ne pileti hind on 6400 rubla ehk 158 eurot. Kõige kallimad on venelaste lemmikalad: jäähoki ja iluuisutamine. Esmalt on pileteid võimalik osta ainult internetist. **EPL**

TAARAMÄE TOUR MEDIL EI STARTINUD

Profirattur Rein Taaramäe pidi eile alustama Vahemere velotuuri Tour Med, kuid kõhuviirus tõmbas sellele plaanile kriipsu peale. „Olen jumalast läbi! Väsinud, kõht lahti, kõhuvalud ja isu-

tus,” kommenteeris Taaramäe Paf.com-i blogis.

„Eks ma nüüd taastun nii palju kui vaja ja enne ei liiguta, kui tunnen, et olen taas inime- ne.” **Delfi**

TRIIN OJASTE NELJAS

Lätis toimuval murdmaasuusatamise Skandinaavia karikasarja etapil oli Triin Ojaste eraldistardist klassikadistantsil neljas, meeste seas oli Algo Kärp parima eestlasena 16. **EPL**

Eveli Saue hoiab MM-il põialt Mäkäräinenile, Rene Zahkna Fakile

Täna algavad Tšehhis Nové Městos laskesuusatamise maailmameistri- võistlused, kus 11 päeva jooksul jagatakse välja 11 medalikomplekti. Kellest võiksid saada MM-i staarid ja kuidas võiks minna eestlastel?

Kommentaar

Eveli Saue
endine laskesuusataja

Meie mehed võiksid jõuda esikahekümne kohtadele

Meie sportlastelt loodan, et nad ikka ilusti pihta laseksid ja kiiresti sõidaksid. Usun, et kõigil meestel on esikahekümne koht täiesti reaalne, kui hästi pihta saadakse. Aastate jook- sul on ju erinevalt MK-etap- pidelt selliseid kohti tulnud, nüüd võiks ju tiitlivõistlustel ka õnnestuda.

Naistest on Kadri [Leht- la] tervisega kimpus olnud – seetõttu ei oska sealt midagi oodata. Kui läheb hästi, siis on hästi, aga ega poolhaige- na võistelda kerge ei ole. Teiste tüdrukute jaoks oleks 40 pare- ma sekka jõudmine igal juhul kordaminek ja ka sprindistant- silt edasi jälitussõitu pääse- mine oleks positiivne tulemus.

Ma arvan, et meestest ei saa üle ega ümber sellistest mees- test nagu Martin Fourcade, Emil Hegle Svendsen ja Tar- jei Bø. Lisaks on terve hun- nik Vene mehi, kes jaanuari MK-etappidel hästi võistle- sid. Ka tšehhid võiksid kodu- seinte toetusel tugevad olla ja kindlasti ka Jakov Fak, kes on lõpuks pea kõigilt viimas- telt tiitlivõistlustelt ikka min- gi medali võitnud. Kunagist laskesuusatamise valitsejat Ole Einar Bjørndalenit päris maha kanda ei maksa, aga usun, et noored on natuke võimsamad. Jälitussõidus ja mass-startis võiks tal muidugi võimalu- si olla, aga tal on vaja natuke õnne ka, et võita.

Naiste seas on soosikuteks muidugi MK-sarja üldliider Tora Berger, kindlasti ka Dar- ja Domratševa ja Miriam Göss- ner. Samas loodan, et äkki ka Kaisa Mäkäräinen hakkab ro- hem pihta laskma. Mulle meel- diks, kui Kaisal hästi läheb. **●**

Eesti naistekoondise esinumber Kadri Lehtla alustas MK-sarja hooaega Östersundi tavadistantsi 22. kohaga. Foto: Jassu Hertsman

Kommentaar

Rene Zahkna
laskesuusataja

Täpselt laskvale Gössnerile vastu ei saa

Usun, et algava MM-i suuri- maks staariks saab sakslanna Miriam Gössner. Tal on hea sõidukiirus ja sel hooajal on ka laskmine paremaks läinud. Kui ta tiirudes märkidele pih- ta saab, siis talle vastu ei saa.

Naiste seas teine favoriit on norralane Tora Berger. Sealt tuleb ka medaleid.

Meestest ei teagi. Ise hoian rohkem põialt slovee- nile Jakov Fakile. Prantslasel Martin Fourcade'il on juba piisavalt palju medaleid. Need kaks peaksid meeste seas tõm- bama hakkama. Elu on näida- nud, et neil, kel läheb maa- ilmakarikasarjas hästi, läheb hästi ka maailmameistri- võistlustel.

Eestlaste koha pealt ma aga ei kujuta ette, kui hästi meil võiks minna. Ma pole viimas- sel ajal nendega koos treeni- nud ja seetõttu ei oska hin- nanguid anda. **●**

Lehtla loodab punktikohti

Pärast novembri lõpus Öster- sundis ilusalt alanud hoo- aega on edasine olnud Ees- ti naistekoondise esinumbri Kadri Lehtla jaoks põhimõtte- liselt üks pidev võitlus eri ter- viseprobleemidega. „Olukord on praegu kindlasti parem kui paar nädalat tagasi. Viimased treeningud on läinud järjest paremaks,” ütles Lehtla.

Halva tervisliku seisundi tõttu pidi ta jaanuari lõpus treeningutesse nädalapikkuse sunnitud pausi tegema. Pärast seda tegi Lehtla esmalt mahutreeninguid, eelmisel nädalal lisandusid kiirustree- ningud. „Kui heaks vorm aga läinud on, eks see selgub hom- me [täna],” nentis ta.

Lehtla ei salanud, et hooaja alguses MM-i jaoks püstitatud eesmärgid tuleb põetud hai- guste tõttu nüüd kärpida. „Ega ma mingeid täpseid eesmärgi- endale seadnud ei olegi, kuna ma ei tea ise ka, mis seisus ma täpselt olen. Tahan teha sellise soorituse, nagu hetkeolukord võimaldab, aga punktikohtade- le sooviks ikka saada.”

MM-I AJAKAVA

7. veebruar
18.30 segateatesõit 2 x 6 + 2 x 7,5 km
9. veebruar
14 M sprint 10 km
17.15 N sprint 7,5 km
10. veebruar
14 M jälitussõit 12,5 km
17.15 N jälitussõit 10 km
13. veebruar
18.15 naiste 15 km
14. veebruar
18.15 meeste 20 km
15. veebruar
18.15 N teatesõit 4 x 6 km
16. veebruar
16.15 M teatesõit 4 x 7,5 km
17. veebruar
k 13 N ühisstart 12,5 km
k 16 M ühisstart 15 km

Janika Mölder MK-etapist: kui ellu jääme, teeme ehk teinegi kord

Intervjuu

Kristi Kirsberg
sporditoimetuse juht

Täna pühapäevani selguvad Tartus nii Miss Valentine'i parimad kui ka MK-etapivõitjad iluvõimlemises.

Esimest korda peetakse nii mainekas võistlus Põhjamaa- des. Peakorraldaja Janika Möl- der on sellest unistanud tosin aastat.

●● Janika, kui kaua läks aega, et mõte korraldada Tartus MK-etapp lõpuks reaalsuseks sai?

Kui päris aus olla, mõtlesin sel- lele esimest korda 2000. aastal. Nüüd lõpuks tundus, et käes on õige aeg see ka ära teha. Töö on olnud hullumeelne ja mee- letult mahukas, kuid kui jääme ellu, teeme ehk teinegi kord.

●● Kui suur on MK-etapi eelarve?

MK-etapi eelarve on 150 000 eurot, kuid juba praegu on näha mitmeid lisakulusid. Vei- pade paigaldamine ja Swiss Timingu tehnika toomine on päris kulukas, aga usun, et saame hakkama.

●● Oled sa rahul koosseisuga, kes MK-etapil osaleb?

Alguses pidi MK-etapil osale- ma 20 riiki, kuid kohal on 14. Mõneti on see seotud ka rah- vusvahelises alaliidus jõulude

paiku lahvatanud suure skan- daaliga. Nimelt tühistati 120 kohtuniku eksamitulemused. Mind tabas päris suur šokk, sest vahepeal tundus, et ei olegi kedagi hindama tulemas ning kogu energia ja raha, mille olen juba korraldusse panusta- nud, on olnud mõtetu ja etapp tuleb ära jätta. Õnneks leidis rahvusvaheline võimlemisliit siiski piisavalt kohtunikke, kes tulevad Tartusse.

●● Kas võistlejatest on Tartus kohal peamiselt tulevikutähed?

Jah, kohal on mõned Londo- ni mängudel osalenud võim- lejad, kuid rohkem on tule- vikutähti, kes hakkavad Rios medaleid jagama. Küll aga võistlevad pühapäevaõhtusel galakontserdil Londoni olüm- piapronks Ljubov Tšarkašina Valgevenest ja olümpia neljas Alija Garajeva Aserbaidžaanist.

●● Eestlastest teeb MK arvestu- ses kaasa Viktoria Bogdanova. Mida sa temalt ootad?

Ennustada ma ei oska, kuid loodan, et ta ühel alal siiski finaali jõuab. Lisaks Viktori- ale sai Eesti väljaspool arvestust veel välja panna kolm võimle- jat, kuid Karina Jerõgina on haige ja Olga Bogdanova tree- ner arvas, et tal on veel vara sel- lises konkurentsias kaasa teha. Nii võistleb veel vaid Carmel Kallemaa, kes avab võistluse. **●**

MK-ETAPI AJAKAVA

8. VEEBUUAR
kell 19 rõngas ja pall
9. VEEBUUAR
kell 17 kurikad ja lint
10. VEEBUUAR
kell 15 finaaliid
kell 18 gala

Mari Suursalu teeb naiste golfis ajalugu

Homme algab Uus-Mere- maal naiste golfi Euroopa tuuri osavõistlus ISPS Han- da New Zealand Open. Esi- mese Eesti ja Baltimaade nai- sena teeb nii kõrgetasemelisel turniiril kaasa Mari Suur- salu. 26-aastane Suursalu sai tuuril, mille auhinnafondis on 200 000 eurot, *wild-card*- kutse.

Suursalu on saanud Uus- Meremaal piisavalt harjutada, enda kinnitusele on ta võistlu- seks valmis. Mõõdunud aastal tegi ta kaasa vaid mõnel võist- lusel ja ravis vigastusi. Võist- lusvälisel ajal tegeles ta Eesti

golfikooli loomisega, samuti on ta Eesti golfikoondise pea- treener.

Uus-Meremaal on kohal paljud Euroopa ja Austraalia paremad golfarid. Kõige rohkem loodab võita ama- tööride maailma esinumber, Lõuna-Koreas sündinud, kuid Uus-Meremaad esindav Lydia Ko, kes aasta aluses võitis nn kiividele esimese naiste pro- fiturniiri karika. Ko on kõi- gest 15-aastane, mõõdunud aastal jõudis ta mitmel tur- niiril esikolmikusse ja maail- ma edetabelis 38. kohale. **● EPL**

Kristjan Kangur: Siena tahab karikat, aga pole peafavoriit

Täna kohtub Janar Taltsi klubi Milanoga ja homme Kristjan Kanguri klubi Reggio Emiliaga.

Ivar Jurtšenko
sport@ep.ee

Milanos Mediolanum Forumi areenil hakatakse täna selgitama 2013. aasta Itaalia korvpalli karikavõitjat. Karikamängude pääsme said meistrivõistluste esimese ringi kaheksa paremat, kes selgitavad karikaomaniku nelja päeva jooksul *play-off* süsteemis.

Kristjan Kanguri koduklubi Siena Montepaschi kohtub veerandfinaalis Reggio Emilia Trenkwalteriga (reedel kell 21.30) ja Janar Taltsi tööandja Varese Cimbério läheb esimeses ringis kokku koduväljaku eelist omava Milano EA7 Emporio Armaniga (täna kell 21.30). Siena ja Varese võivad omavahel vastamisi minna vaid juhul, kui mõlemad jõuavad finaali.

Mitu vigastatut

Kanguri sõnul oodatakse Sienas meeskonnalt karika võitmist. Mis siis, et teisipäevase treeningul osales vaid seitse esindusvõistluse mängijat, ülejäänud jäid vigastustega kõrvale. Probleemsed mehed on praegu Tomas Röss, Benjamin Ortner, kapten Marco Carraretto ja Luca Lechthaler.

Kõik klubid on karikamängudeks hästi valmis ning lihtsalt ei anta midagi.

„Eesmärk on tõesti karikavõit, aga meid ei peeta peafavoriitideks,” sõnas Kangur telefonivestluses. „Milano on viimasel ajal edukalt mänginud ning kuna karikaturniir toimub nende kodusaalis, siis pigem eeldatakse Milano võitu. Usun, et kõik klubid on karikamängudeks hästi valmis ning lihtsalt ei anta midagi. Ei imestaks ka selle üle, kui Varese suudab kohe esimeses mängus Milanot üllatada. Varese on kõik põhimehed ravis tagasi ja kui neil satub olema hea päev, siis võivad nad ükskõik millist meeskonda võita. Tegu on ikkagi Itaalia meistrivõistluste liidriga,” tunnustas Kangur hea sõbra Janar Taltsi koduklubi selle tegemisi.

Kanguri sõnul pole Siena esimene vastane – vastupidi-

Siena põhijõud Kristjan Kangur (paremal) ütleb, et homme mäng tuleb igal juhul ära võita.

Foto: AFP/Scanpix

selt Taltsi klubile – hirmkõva. „Reggio Emilia tõusis sel hooajal alles meistrisarja tagasi ning nad on oma tasemelt heal juhul Itaalia liiga keskmikud, mitte enam. See mäng tuleb igal juhul ära võita, olenemata meie koosseisust,” toonitas Siena üks põhijõude.

Meistrivõistluste raames on Siena ja Reggio Emilia sel hooajal juba kaks korda kohtunud ja Itaalia meistrisklubi võitis mõlemad mängud: võõrsil 61 : 56 ja kodus 64 : 49.

Kiire ettevalmistus

„Kui jõuame poolfinaali, siis see võib olla juba ettearvatu mäng. Nii Sassarile kui ka Brindisile me võõrsil kaotasime ning Sassari Banco di Sardegna meeskonnale eriti suurelt, 66 : 96. Meie eeliseks on ehk see, et nüüd peavad kõik tegema ettevalmistuse konkreetseks mänguks väga kiirelt,” rääkis Kangur.

„Arvestades Siena tihedat kalendrit, siis meil nii-öelda kiirustades kõik toimibki, vaid Itaalia liigat mängivad meeskonnad saavad konkreetseks kohtumiseks nädal aega valmistuda. See on väga suur vahe ja usun, et pika ette-

valmistuse puudumine võib mõne meeskonna esituse pärssida küll.” Enda kohta lausus Kangur, et väsimus on kallal, kuid mängudest ja treeningust raskem on hoopis reisimine. ●

AJAKAVA

Itaalia korvpalli karikavõistlused

Veerandfinaalid

Täna
18.45 Cantu Chebolleta – Rooma ACEA
21.30 Varese Cimbério – Milano EA7 Emporio Armani
Homme
18.45 Sassari Banco di Sardegna – Brindisi Enel
21.30 Siena Montepaschi – Reggio Emilia Trenkwalter
Poolfinaalid
9. veebruaril (algusega kell 18.45 ja 21.30) ning finaali 10. veebruaril kell 19.

Täna Delfi Spordis:
Järelkajad Eesti ja Šotimaa jalgpallilühingust

Raio Piiraja: välismaalasi käib Hiina klubides mängu proovimas bussitäite kaupa

Intervjuu

Ivar Jurtšenko
spordiajakirjanik

Hiina esiliigaklubi Chengdu Bladesiga lepingu sõlminud Raio Piiraja lendab ära nädala pärast.

●● Raio, oled pärast kahenädalast Hiinas viibimist kodus tagasi. Milliste sõnumitega tuled?

Ikka heade sõnumitega. Kõige tähtsam, et tervis on korras, tuju hea, lepingu allkirjastasin ka ära. Kui tagasi lähen, on vaja veel läbida arstlik ülevaatus ja siis olen ametlikult uue klubi mängija.

●● Sa lähed Hiinasse leiba teenima. Kas sealne eluolu on eestlase jaoks talutav?

Ma ei teagi, mis oleks õige sõna, mida siin kasuta-

da. Teistsugune. Kui hooaeg pihta hakkab, siis ma arvan, et ei ole hullu midagi – elad nagu Euroopa linnas. Linnad on ikka korralikud, kõik on ilus ja viisakas, süüa saab ja platsid on ka olemas. Aga esimene treeningbaasi minck oli küll paras šokk. Need tingimused, mis seal baasis olid, olid võrreldavad vana TSIK-i ühika omadega. See oli küll alguses natuke harjumatu. Samas teed päevas kaks korda trenni ja oled õhtuks nii väsinud, et kui need tingimused esimesel päeval sind ka natuke häirivad, siis teisel päeval võtad neid juba pooleldi naljana.

●● Kas sinu enda klubi juures on välismaalasi veel peale sinu?

Ikka käiakse proovimas. Klubidele tuuakse neid bussidega kohale. Tõesti, see on ikka omaette vaatamisväärsus, kui palju mehi

sealt läbi käib. Nõudlus on suur.

●● Vaatan, et oled näost pruunimaks saanud. Kas ilm oli soe? Jah, umbes 20 kraadi juures, trenni tegemiseks ideaalne. Ainuke asi on see, et asume kõrgmäestikus, kus treenimise kogemus mul seni puudus. Esimene päev, kui kohale jõudsin, öeldi, et meil on mäng, tule ka vaatama. Kui kohale jõudsin, anti särk kätte, et tee siis juba soojendust ka, lähed mängima. Neil esimesel 25 minutil, mis kaasa mängisin, oli vere maitse kogu aeg suus, hingata ei olnud midagi, hapnikupuudus. See ei olnud kõige meeldivam tunne.

●● Kas su jalg pidas hästi vastu ja sa suutsid oma tööd korralikult teha?

Jah, ma arvan, et see soe kliima ka aitab kõvasti sellele kaasa. Andres Oper ütles mulle ka neli aastat tagasi, kui mul probleeme tekkisid, et mine kuskile soojale maale mängima. Tõesti, see on ikka omaette vaatamisväärsus, kui palju mehi

●● Kui kaua nüüd kodumaal oled ja millal Hiinasse tagasi lähed?

Nüüd annan esimese asjana viisataotluse sisse, 14. veebruaril saan viisa kätte ja juba samal õhtul lähen minema. ●

MAAKODU

VEEBRUARINUMBRIS:

INFO JA TELLIMINE: tel 680 4444
või www.tellimine.ee

EESTI ESIMENE AIA-, SUVILA- JA MAJAJOMANE AJAKIRI

KODU PÕHJAMAISET KARGETES VÄRVIDES

Ave Viimsalu ja Margus Linteri sinivalge kodumaja Väätsal on korda tehtud võõrsil teenitud rahaga ja kodust äraoleku hinnaga.

MIS SOBIB VANA KUUSEHEKI ASEMELE?

Dendroloog Aino Aaspõllu, maastikuarhitekt Sulev Nurme ja aiakujundaja-puukoolipidaja Pille-Riin Villem annavad ühe taluõe näitel nõu, millega ja kuidas asendada käest lastud kuusehekk.

PIDULIK LÕUNA SISEMISEST ILUST

Kokanduses on trendiks tõusnud toidud „ninast sabani” – Tallinna teeninduskooli õpetaja annab häid rupsitoitude retsepte.

ABIKS NEILE, KES KURTA EI OSKA

Loomatohtritel on uudseid võtteid ja vahendeid, mis aitavad lemmikute probleeme valutult selgeks teha.

MAAKODU

Pildil Želiko Juric

4 OSCARI NOMINENT

FILMIDE "LEPITUS" NING "UHKUS JA EELÄRVAMUS"
REŽISSOORILT JOE WRIGHTILT

KEIRA KNIGHTLEY JUDE LAW AARON TAYLOR-JOHNSON KELLY MACDONALD

ANNA KARENINA

STSEENARIST TOM STOPPARD

ANASTU ARMASTUSE LUGU

FOCUS FEATURES PRESENTS A WORKING TITLE PRODUCTION A JOE WRIGHT FILM KEIRA KNIGHTLEY JUDE LAW AARON TAYLOR-JOHNSON ANNA KARENINA KELLY MACDONALD MATTHEW MACGREGOR DONALD SUTHERLAND RUTH WILSON JACQUELINE FERRARESE ANDREW SCOTCHDOPOLE AND PAUL MACKAY WITH JULIA JAY AND ALDO MARINELLI COSTUME DESIGNER JACQUELINE FERRARESE EDITOR MELANIE ANDERSON PRODUCTION DESIGNER SARAH GREENWOOD EXECUTIVE PRODUCERS SARAH MACALUSKY AND JEFF KATZ PRODUCED BY ALEXANDRA FERGUSON AND JEFF KATZ WRITTEN BY TOM STOPPARD DIRECTED BY JOE WRIGHT

WORKING TITLE FOCUS FEATURES WWW.ANNAKARENINA-MOVIE.COM

KINODES 8. VEEBUEARIST

MSTZ

kuulutus.lehed.ee | Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil **kuulutus.lehed.ee**, e-postiga **anni.koppel@lehed.ee** ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

13. veebruar kell 18.00

SÕNA JÕUD

Kust, kuidas ja kui palju sõna jõuab? MIKK SARV jagab põnevaid taipamisi meie keelest ja sõnadest, mis kogutud äsjailmunud raamatusse “Sõna jõud”.

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2 eurot, (üli)õpilastele ja pensionäridele 1 euro

TALLINNA LINNATEATER

Ma armastasin sakslast
11., 15. veebruaril 19.00

Maailmale nähtamatud pisarad
18., 19. veebruaril 19.00

Keti lõpp
18., 19. veebruaril 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Kirjastus **Hea Lugu** otsib **Agnes Antiku** autoriõiguste pärijaid.
hanna@healugu.ee, tel 5657 7333

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

Telli kuulutus Eesti Päevalehte, Eesti Ekspressi ja Maalehte ühest kohast!

Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu internetipangas.

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

Laen

• **Laen kinnisvara tagatisel.**
AS A&O LaenuGrupp. Tartumnt 29 Tln. 648 6083 www.aolaenuud.ee.
Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

Müük

- **Meie kliendid on arukad ettevõtjad, kes ei kuluta raha edevusele vaid oma tegevusele!** Kasutatud kontori ja poe sisustus. Tähetorni 21-j Tall. E-R 10-17 Kauplusladu APUNEKS OÜ
- **Müüa lõhutud küttepuud,** 509 2933
- **Müüa soodsa hinnaga talusealiha.** Info tel 505 9151, 5354 3002
- **Küttepuud, brikett.** Tel 523 8852

Teenused

• **KAARDID ENNUSTAVAD**
Tel 900 1727 24 h, h 1,09 €/min
www.ennustus.ee

Teated

• **AS Sillamäe Veevärk teatab:**
Alates 01.03.2013 hakkab Sillamäe linna kodutarbijatele kehtima järgmine maagaasi hind – 0,386 EUR/m³. Hind on ära toodud maagaasi kütteväärtust, rõhku ja temperatuuri arvestamata ning ilma käibemaksuta.

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust. Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuude müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasöbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Mälestame head majanaabrit

UNO TSEFELSIT

Avaldame siirast kaastunnet lahkunu lähedastele

KÜ Möigu 1

Sügav kaastunne Arnole perega kalli

ISA

surma puhul

Töökaaslased Multivara Transpordist

Avaldame siirast kaastunnet Edith Alliksoole

EMA

kaotuse puhul

Üllar ja Mai Talviste

Sügav kaastunne omastele

VELLO ADAMA

surma puhul

AS Harju Ehitus

Head sõpra ja naabrit

KATRIN KOIK

mälestab perekond Ojalo

Sügav kaastunne Reinule perega venna ja onu

VELLO KUUSIKU

kaotuse puhul

kolleegid TTÜ anorgaaniliste materjalide teaduslaborist

Vabariigi Presidendi Kantsleil

mälestab leinas Kotkaristi teenetemärgi kavaleri

LEONIDA REBAST

ja avaldab südamlikku kaastunnet lahkunu omastele

Südamlik kaastunne Thea Trambergile ema

ASTRID KASK

surma puhul

Medisofti kollektiiv

Südamlik kaastunne Tiina Karingule isa

VELLO KARING

surma puhul

Ärasaatmine 9. veebr 2013 kl 13 Läänemaa haiglga leinatoas

SAPERH pea- ja kaelakirurgia keskus

Avaldame sügavat kaastunnet Märt Pajule perega

VANAEMA

surma puhul

Töökaaslased DS Smith Packaging Estonia ASst

On lahkunud unustamatu kooli vend

ANTS OKS

Hüvastijätt 9. veebr kl 12 Kaarli kirikus

Mälestame ja avaldame kaastunnet omastele

Westholmi Gümnaasiumi 1954.a. lõpetanud 11a klass

Teatan, et on lahkunud minu kallis tädi

ANNE KIRSIPUU

20.04.1921 – 03.02.2013

Lahkunuga saab hüvasti jätta 9. skp. kl 13 Tallinna Jaani kirikus

Vennatütar Kristiina perega

Lahkunud on kallis

LIA ARAK

15.12.1927 - 04.02.2013

Ärasaatmine 8. veebr kl 16 Pärnamäe Krematooriumi väikeses kabelis

leinavad omaksed ja sõbrad

Südamlik kaastunne Mallele ja Marile perega armsa abikaasa, isa, vanaisa

JURA KELIN

23.09.1938-4.02.2013

kaotuse puhul

Ärasaatmine Pärnamäe kabelist 9. veebr kl 14.30

Mariina ja Miralda

Kurbusega teatame, et on lahkunud kallis abikaasa, isa ja vanaisa

HERBERT SAAR

sünd 9.10.1941

Ärasaatmine toimub 9. veebr kl 10 Oleviste kirikus

leinavad omaksed

Vabariigi Presidendi Kantsleil

mälestab leinas Valgetähe teenetemärgi kavaleri

KATRIN KOIKI

ja avaldab südamlikku kaastunnet lahkunu omastele

Mälestame alati humoorikat ja rõõmsameelset sõpra

ANNE KIRSIPUUD

ja avaldame kaastunnet lähedastele

Aino ja Asta

Avaldame sügavat kaastunnet lähedastele

RAINER HÄRMI

surma puhul

Restoran Le Chateau

Südamlik kaastunne Ailele lastega kalli abikaasa ja isa

RAINER HÄRMI

kaotuse puhul

Mooniõie lasteaia Naksitralli rühma 2009.a lõpetajad, nende vanemad ja õpetajad

Hea ja soe mälestus jääb meile alatiseks Sinust sõber

JAZZ

Kaastunne perele ja lähedastele

Sundownersi poisid

Maga vaikselt, puhka rahus südamed on Sinuga... Mälestuste päiksekullas jääd sa ikka meiega.

Mälestame väga armastatud grupi kaaslast ja avaldame kaastunnet omastele

RAINER HÄRMI

surma puhul

Grupikaaslased Tallinna Juhkendali Kaubanduskoolist

Igas hetkes peitub head ja halba, seal, kus lõpeb seal ka algab tee. Meri kustutab kord jäljed kaldalt, aga hinges püsivad need.

Mälestame kallist sõpra

RAINER HÄRMI

ja avaldame kaastunnet omastele

Uwe, Lauri, Jaanus, Jaanika

Mis tulema peab - see tuleb. Kellel saab otsa aeg - see läheb. Minnes võtab ta lambist tule ja süütab taevasse tähe.

Mälestame kallist sõpra

RAINER HÄRMI

ja avaldame kaastunnet omastele

Leinab perekond Moores

Mööldes

JAZZILE

Haljale aasale paneb ta mind lebama, hingamisveele saadab ta mind; tema kosutab mu hinge. Ta juhib mind õiguse rööbastesse oma nime pärast. Ka kui ma kõnniksin pimedas orus, ei karda ma kurja, sest sina oled minuga.

Psalm 23:2-4

Kallid Aile, Aaron ja Mattias, Oleme teiega!

Teie suur pere Vanalinnast

Meelalahutus

TELEVISION

ETV

06.55 Terevisioon
08.55 Draamasari Holby City haigla:
Teine võimalus (Inglise 2002)
09.55 Terevisioon*
11.55 Pealtnägija*
12.45 Lugu kadunud flöödimängi-
jast. Jaak Joala (ETV 1987)
14.05 Möistlik või mõttetu*
14.35 Kõõgikodanikud*
15.05 Vabariigi kodanikud (subtiitri-
tega)*
16.00 Draamasari Holby City haigla:
Teine võimalus (Inglise 2002)*
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Draamasari Õnne 13 (Eesti
2006)
17.40 Draamasari Südameasi: Mine-
viku haual (Inglise 2007)
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Kahekõne

20.30 Püramiidi tipus: Meditsiinitehnik
nika

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.30 Sport

21.40 Kapital

22.10 MI

22.35 Muusikadokk John Cage. Rännakud helide maailmas (John Cage – The Sound Traveler, Inglise 2012)

23.35 Draamasari Sūdameasi: Mineviku haual (Inglise 2007)*

00.25 Ringvaade*

01.33 ERR-i uudised

KANAL 2

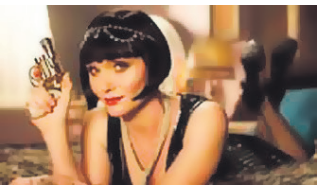
06.00 Punased roosid*, 436
06.45 Joonissari Garfield
07.10 Joonissari Delfini Flipper
07.35 Joonissari Sylvesteri ja Tweety seiklused
08.00 Reporter*
09.00 Roosa teemant*, 44
10.00 Keelatud vili*, 57
11.00 Kodu ja võõrsil*, 5427
11.30 Suur lotokolmapäev*
12.30 Rizzoli ja Isles*
13.30 Doktor Oz: Oled sa tixkus kella-pomm?
14.30 Komissar Rex: Kohutav tõde
15.30 Punased roosid, 437
16.30 Keelatud vili, 58
17.30 Roosa teemant, 45
18.30 Kodu ja võõrsil, 5428
19.00 Reporter

20.00 Parim enne
20.30 Kodutunne
21.30 Mängufilm Libavõmm (Blue Streak, USA/Saksamaa 1999)
23.20 Mängufilm Suur pauk (The Big Hit, USA 1998)
01.05 Jälgi jätmata: Südametuksed
01.50 Hea naine*: Kõrgpunkt
02.35 Hooaeg*
03.10 Reporter*
04.00 Kodusaade*
04.45 Kokasaade—Lusikas*
05.20 Sa ei ole üksi*

TV3

06.15 Multifilm Redakai
06.40 Multifilm Winixid
07.05 Multifilm Käsna-Kalle Kantpüks
07.30 Multifilm Redakai*
08.00 Kaunis Lola, 108*
08.55 Kirgede torm, 1563*
09.55 Vaprad ja illusad, 6403*
10.20 Heimari kokaklubi*
10.50 Top Shop
11.05 Öhtsöökö viiele 5, 13*
11.35 Monk 2, 6: Monk läheb teatrisse
12.30 Kaalul on rohkem kui elu 1*
13.30 Kondid 7, 9: Tee/ära tee*
14.30 Vaprad ja illusad, 6404
15.00 Lena, mu elu armastus, 27
16.00 Kaunis Lola, 109
17.00 Kirgede torm, 1564
18.00 Kättemaksukontor 2, 2: Vennad
lõvisüdamed 2
19.00 Seitsmesed uudised
19.30 Öhtsöökö viiele 5, 14
20.00 Võimalik vaid Venemaal

20.30 Miss Fisheri mõrvalood 1, 9:
Lilled kuninganna

21.40 Selgelnägijate tuleproov 13, 6

22.40 Grey anatoomia 6, 6

23.35 Dr House: 6, 20: Valik

00.30 Euroopa Pokkeriturnee

01.35 Päästjad 6, 15: Pea

02.25 Kinominutid

02.55 Au tööle, 5

03.20 Seitsmesed uudised

03.45 Euroopa Pokkeriturnee*

04.40 Öhtusöök viiele 5, 14 *

05.05 Seitsmesed uudised

05.30 Lena, mu elu armastus, 27*

HOROSKOOP

JÄÄR Asjaajamises võib probleeme ette tulla. Mõni oluline paber võib ära kaduda või teevad ametnikud tagedaks. Seltskonnas kipud mõtlematult sõnu loopima.

SÖNN Kadeduse ja eriti armu-
kadedusega seotud momendid
mängivad suuremat rolli. Tahad
omastada ja omada – nii asju kui
ka inimesi.

KAKSIKUD Kuigi oled tavaliselt hea suuvärgiga, kipud nüüd kidakeelne olema. Tunda annab soovide ja tegelikkuse konflikt. Võtmine ja andmine ei ole omaval tasakaalus.

VÄHK Su käitumine võib olla sunnitud, kuna sa jälgid end liiga palju kõrvalt. Kui suudaksid olla loomulikum ja vabam, muutuksid su suhted teistega paremaks.

LÕVI Rohkem on fookuses kas töö
või muude kohustustega seotud
suhted. Parim päev, et kohtuda
mõne väga kitsa eriala spetsialis-
tiga. Puhka, maga piisavalt!

NEITSI Kui tahad kogeda korraga nii romantikat kui ka kirge, siis otsi endale partneriks tugeva Skorpioni mõjutusega Kaljukits. Mõõdukas risk ja spekulatsioon võivad end nüüd õigustada.

KAALUD Omasugupool võib käituda sinu suhtes äärmiselt nõudlikult, vastassugupool ülemäära armukadedalt.

SKORPION Juhindud pigem keerulistest kui lihtsatest asjadest. Sa usaldad pigem mingit keerukat suhtlemisteenust kui lihtsaid tarkusi. Teisalt tooks just siiras olek sulle palju uusi tutvavaid.

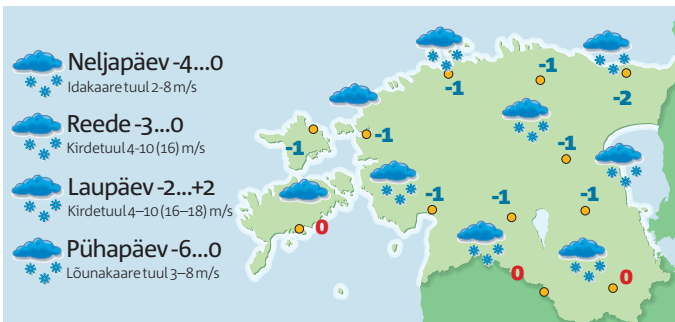
AMBUR Kadedus ja armukadedus võivad varjutada sinu suhteid. Sul ei õnnestu praegu olla kõigile meele järele, – pead kindlasti valima konkreetse poole.

KALJUKITS Tunned pidurdust ja soovi olla rohkem omaette. Mõjuvad võivad tuua meelde seiku minevikust. Ära võta kõike nii tõsiselt!

VEEVALAJA Alateadvuse värvad on avatud, kuid sealt voolab valimatult mälupilte ja fantaasiad. Lase endasse vaid vajalik.

KALAD Esile võivad tõusta intriigid ja kahtlased asjad. Keegi segab ehk meelega vett, et oleks hea oma salaplaane teostada.

ILM

RISTSÕNA

[illegible]

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDOODID

- Kontor. Ülemus astub paberi-
hundi juurde ja küsib sekretärit:
„Millisele nupule vajutada?”
- „Pole vaja kuhugi vajutada,
pange ainult paber sisse,” õpetab
sekretär.
Ülemus paneb paberi sisse ja see
kaob paberi hundi sisemusse.
- „Aga kuhu nüüd vajutada, Mari?”
Mul on kolme koopiat vaja...”
- Loodusõpetuse tunnis küsib
õpetaja:
„Lapsed, kumb on kiirem, kas
postituvi või hobune?”
- „Kui nad jala käivad, siis
hobune,” vastab Juku.
- Neli pensionäri räägivad kohvi-

kus oma haigustest.

„Mu käsi on nii nõrk, et suudan vaeu kohvitassi tõsta,“ kurdab üks.

„Mul on mõlemal silmal selline kae, et ei näe lusikat suhkru segamiseks kohvitassi pista,“ lausub teine.

„Minu kaelaartriit ei lase mul pead pöörata,“ kaebab kolmas.

„Mu vererõhutabletid teevad mu uimaseks,“ teatab neljas. „See on hind, mida vananemis eest maksta tuleb.“

„Aga tegelikult pole see kõik üldse nii halb,“ võtab esimene positiivse tooni. „Me peaksime tänuks öelnud, et ikka veel autot suudame juhtida!“

SUDOKU Pappocom

Lahendused ja vihjed:
www.sudoku.com

					7			8
						5		6
		7		8	5		1	
		5	3					2
		1	2	9	8	3		
6					4	9		
	3		9	4		7		
1		9						
7			8					

Eelmise mängu lahendus

3	4	1	7	6	5	8	9	2
9	8	5	1	4	2	7	3	6
7	2	6	9	3	8	5	1	4
2	9	4	3	5	6	1	8	7
1	7	3	8	2	9	4	6	5
6	5	8	4	1	7	3	2	9
5	3	2	6	8	4	9	7	1
4	1	7	2	9	3	6	5	8
8	6	9	5	7	1	2	4	3

SUDOKU reeglid

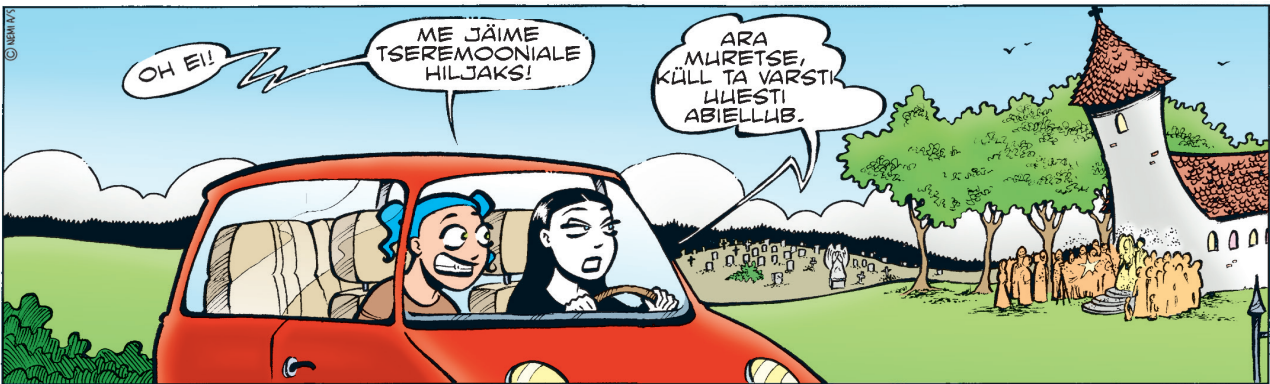
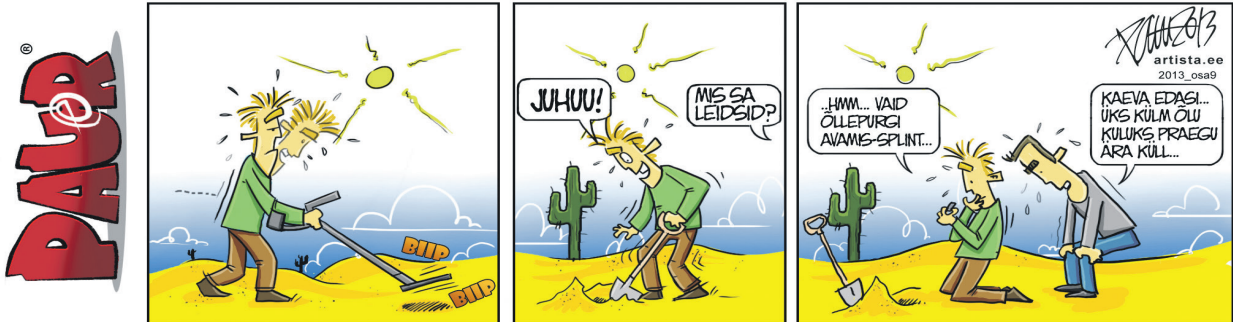
- Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3×3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3×3 ruudus võib iga number esineda ainult ühel korral.

Sudoku EPL-i veebiväljaandes
Mängi: www.epl.ee/sudoku

Mängi: www.epl.ee/sudoku

Pauer
KRISTJAN PAUR

Nemi
LISE MYHRE

Teadus

Tiit Kändler
teadustoimetaja

LÜHIDALT

Algusaegade
valguse kuma

Universumi kõigi tähtede, galaktikate ja teiste kiirgavate objektide tekkest peale kiiratud valgus täidab galaktikatevahelist ruumi footonite ookeanina, galaktikatevälise taustvalgusena. Meie galaktika valgus takistab astronoomidel seda taustvalgust näha. Kuid kasutades looduslikku gammakiirgust, mille energia on nähtava valguse omast 500 miljardit korda suurem, saab taustvalgust kaudselt mõõta.

Esimesed taustvalguse mõõtmised tehti Namiibias paikneva teleskoobiga. Prantsuse riikliku teadusinstituudi (CNRS) astronoomid kasutasid lõunapoolkera tähistaevas nähtavaid võimsaid gammakiirguse allikaid. Neist mitme miljoni valgusaasta kaugusel asuvaist gammakiirgajatest pärit kiirgus läbib meieni jõudes footonite taustkiirguse pilve. Vahel võib gammakvant vastastikmõjus taustafootoniga kaduda, tekitades elektroni ja selle antiosakese positroni, mis vähendab kiire heledust. Mida tihedam on taustvalguse pilv, seda rohkem gammakiirgus nõrgeneb. Maa atmosfääris neeldudes tekitab gammakiirgus lõpuks algosakesi. Sellega kaasneb sähvatus, mida teleskoop Maal registreerib. Tulemused aitavad paremini mõista tähtede teket ja galaktikate evolutsiooni.

Allikas: AlphaGalileo

SOOVITUS

Kunst ja teadus –
kaksikmure

Kui kunst ja teadus pole just kaksikvennad, siis on nad vähem või rohkem krigisev tandem. Seda võis tajuda Tõnis Vindi möödunud sajandi teise poole tegevuses, mida Kumu mullu septembris näitas. Tõnis Vint tegeles universumiga ja püüdlas üldkehtivate reeglite poole nagu kosmoloogidki. Leonhard Lapin ühendas anarhismi inseneeriaga. Raul Meel dokumenteeris maailma nagu füüsikaeksperimentaator ja Jüri Ojaver rikub sümmeetriaid nagu ühendteooriat otsivad tuumafüüsikud. Helsingi ülikoolis ehitatakse biokunstikeskust – mida seal tegema hakatakse, lugege Kunst.ee viimastest numbrist.

Kunst.ee

Eesti kunsti ja visuaalkultuuri kvartali-ajakiri
SA Kultuuri-leht, 2012/4, 76 lk

Täheplahvatus osutus
üllatavalt kestvaks

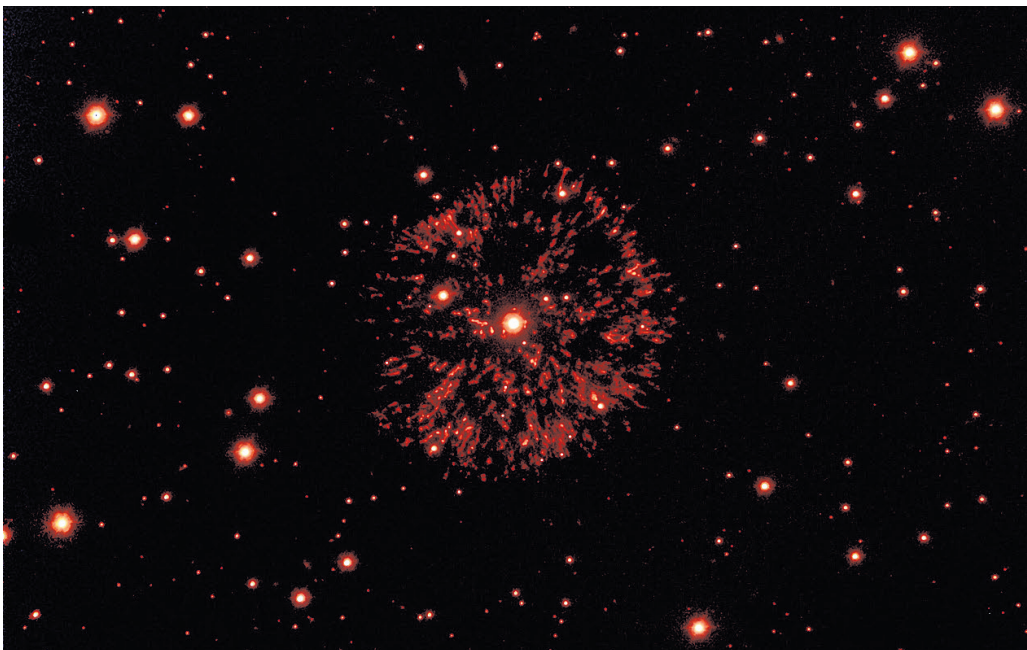
Kui vaatame talviselt pimedasse taevasse, siis näeme seal tasapinnalisi säravaid objekte. Tähed on säravad punktid, tähtkujud on punktide kogumid ja galaktikad on udused kettad. Isegi Päike ja Kuu tunduvad meile helendavate pannkookidena. Kuid astronoomid on leiutanud meetodeid, kuidas näha näiva tasapinna taga kolmemõõtmelist ruumi.

Tartu observatooriumi astronoomid Tiina Liimets, Indrek Kolka ja Tartu ülikooli tudeng Kristiina Verro uurisid koos Hispaania kolleegidega üht erilist ja võimsat täheplahvatust meetodiga, mis näitab toimunut ruumiliselt. Astronoomiaajakirjas The Astrophysical Journal möödunud aasta detsembris avaldatud artiklis kirjeldavad nad kolmemõõtmelist vaadet noova GK Persei jäänustele ja jälgi- vade selle arengut veerandsajandi jooksul.

Kääbustähe üllatused

Noova on valge kääbustähe tuumaplahvatus. Vesinik koguneb tähe pinnale, süttib ja käivitab tuumade ühinemise reaktsiooni – termotuumareaktsiooni ehk fusiooni. Meist 1300 valgusaasta kaugusel plahvatanud GK Persei avastati 1901. aastal ja selle mangnituud oli 22. veebruaril 1901 nagu Veegal – 0,2. See on üks heledamaid avastatud noovade plahvatusi.

„Järgmiseks üllatuseks astronoomidele pakkus GK Persei pool aastat peale plahvatust avastatud helenduvate rõngaste kogumit, mis näis paisuvat tsentraalsest tähest eemale n-ö ülevalgusekiirusel,” selgitab Liimets. Hiljem leiti seletus: tegemist ei olnud mitte noovaplahvatuse vältja paisatud ainega, vaid noova plahvatuse valgusimpulsi peegeldumisega tähtedevaheliselt ainelt ehk valguskajaga. Noovaplahvatuse tagajärjel tegelikult vältja paisatud aine muutus näh-

Noova GK Persei plahvatus on näha veel üle saja aasta pärast avastamist. Plahvatanud tähest paiskub ainet sümmeetriliselt.

Foto: Tartu observatoorium

tavaks 15 aastat hiljem, 1916. aastal. „Alates sellest ajast on teda vaadeldud mitmetel lainepikkustel, sest tegemist on kõige kauem tegutseva ja kõige võimsama noovajäänukiga,” ütleb Liimets.

Selle looduse poolt parajaks katselaboriks pakutud täheplahvatuse paisumine on maapealse teleskoobiga jälgitav isegi mõnekuuliste vahedega, sest ta asub meile võrdlemisi ligidal. „Eriline on just see, et paisumine on jälgitav taevastfääril,” rõhutab Liimets. „See

on tingitud GK Persei ligidusest, sest astronoomia mõttes on 1300 valgusaastat lühike vahemaa, ning asjaolust, et noovajäänukite väljapaiskamise kiirus on võrdlemisi suur, umbes 1300 kilomeetrit sekundis.”

Ümaram ja ühtlasem

Sellepärast on noova arengut võimalik jälgida ühe astronoomide põlvkonna jooksul. Vanimad uuringus kasutatud nähtavas valguses salvestatud GK Persei kujutised päri-

nevad 1953. aastast. Toimuva teeb eriti huvitavaks, et GK Perseid ümbritseb ühel varasemal arenguetaapil väljapaisatud gaasi- ja tolmutpilv. Noova kolmemõõtmelise kujutise saamiseks valiti GK Perseist 25 aasta jooksul tehtud 20 ülesvõttelt 282 huvipakkuvat sõlme ja arvutati nende liikumine meile ristsuunas olevas tasandis.

Enamik mõõtmisteks vajalikke kujutisi saadi Hispaania La Palma saarel Roque de los Muchachose observatooriumis asuva Isaac Newtoni nimelise teleskoobiga. Seal käib Liimets koos oma juhendajaga töötamas. Tema töö järeldus on, et noovajäänuk muutub paisudes üha kerajamaks ja selle pinna heledus ühtlustub.

„Uued tulemused viitavad GK Persei arengule, mille käigus plahvatuse hilisemas staadiumis enamik esialgseid kõrvalekaldeid kaob ja paisumine kulgeb sümmeetrilisemalt,” võtab Liimets kokku. Töö oluliseks tulemuseks peab ta avastust, et noovajäänuk peab nõnda kaua vastu. ●

Noovad ja supernoovad

●● Tähepursked jaotatakse kaheks: noovad ja supernoovad. ●● Täheplahvatused on paisanud välja keemilisi elemente, millest on moodustunud planeetid ja kõik nende peal olev. ●● Supernoovad on nii võimsad, et toodavad rauast raskemaid elemente. Noovad toodavad umbes 2% ainehulgast, mida loovad supernoovad.

●● Tähesuurus, taevakeha visuaalne magnituud ehk näivsuurus on selle heleduse mõõt, nagu seda näeb maapealne vaatleja. Mida eredam on objekt, seda pisem on selle magnituud. Öötaeva eredaim täht on Siirius magnituudiga 1,46. Palja silmaga näeb veel tähti ja galaktikaid, mille magnituud on 6.

LOE SELLE NÄDALA MAALEHEST:

Kogu tõde
elektriarvetest

» Maaleht uuris põhjalikult, milliseks kujunesid esimese **VABA TURU KUU ELEKTRIARVED**.

LOE VEEL:

- » Elektriautod saavad kõva reklaami, aga **GAASIAUTOD** koguvad vaikselt populaarsust.
- » Arst saabub **KIIRABIGA** väga harva, tuleb leppida õega.

LEHT + DVD

ISSN 1406-0779

●●● Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastoid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastoid ei tagastata ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetus: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@epl.ee **Eesti uudised** 680 4400, **kohalikud uudised** 322 3487, **välisuudised** 680 4455, **Äri**leht 680 4400, **arvamus** 680 4450, **kultuur** 680 4470, **sport** 680 4490. **Tellimine** 680 4444, **tellimine välismaale** KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, **reklaam** 680 4500. **EPL Online** www.epl.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

LEHT

ISSN 1406-0869